

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Christophori Longolii Lvcvbrationes

Longolius, Christophorus

Lvgdvni, 1542

Christophori Longolii Epistolarvm Lib. II. Christ. Long. P. Bembo S.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69441](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69441)

CHRISTOPHORI
LONGOLII EPISTO-
LARVM LIB. II.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

CCEPI tuas literas ad IIII. No. Ian. in quibus occupationū tuarum signū mihi fuit uel maximū, quōd tum aliena manu, tū patria etiā lingua, ad me scriberes. Sic tamen tum mihi iucūdiſimæ fuiſſent: hoc certe aſperferunt moleſtiæ, quōd unam quinq; mearū ad te epistoliarum periſſe ſignificabant. Nam ad quatuor duntaxat poſteriores reſcripſiſti. In illa eſſi nihil plane eſſe uideo, qd' uel te ſcire alterutrius noſtrū iam interſit, uel te magnopere delectare poſſit, faciundum mihi tamen putaui, ut eam ad te eodem exemplo mitterem, non quo mea mihi maxime placeant (ſcis enim ut me tu calumniatorem mei ſis appellare ſolitus) ſed ne me quicquam de quinta illa epistoſta mentitum eſſe exiſtimares. Quōd ſcribis poſteriores quaſq; meas ad te literas, tibi prioribus magis probari quidē, & inſequentis quodq; epistoſtæ genus, propius omnino antecedente ad illius cuius nos imitatione erudimus, ſcripta accedere, ſed me nondum eos ex ſtudijs noſtris percepſiſſe fructus, quos me aliquādo latu- rum eſſe tibi perſuaſiſſes: In hoc tibi equidem aſſentior mi Bembe chariſſime. Neque uerō ego ſententiam ea de re exquirebam tuam, quaſi Patauinenſes hoſce dies, ad ea quæ te autore molimur, ſatis eſſe arbitrarer, qui ne fundamenta quidem tanti operis mihi ieciſſe uiderer: aut ut aliquod tuarum literarum teſtimonium elicerem, qui me ſcilicet una ſtudioꝝ meoꝝ conſcientia ſuſtentare ſo-
leam

leam. Sed eò illa, mihi crede, scripsi, ut de te intelligerem, tantũ ne me superiore anno studijs nostris operæ nauasse iudicares, quantũ initio speraras: an uerò expectatiõĩ tuæ non respondiſsem. Id autem ipsum eò potissimum rogabam, ut si me eius temporis operam bene posuisse iudicares, pergerem ut cœpi. Sin minus, ut uel commutata itinerratione, uel correctã cursus tarditate, eò aliquãdo peruenirẽ, quò tu me & coràm et uerbis absens literis uocare nunquam destitisti. Sic igitur facies: & si quidem id, quo nos adhuc usi sumus, instituendi genus probaris (non enim ignoras quamnam disciplinæ uiam sim ingressus) autoritate nos tua confirmabis: sin aliquod eruditius & ad discendum expeditius habueris, consilio tuo nos adiuuabis. Ioannem Pinum, quem à Pontifice Maximo sacra Apamearum præfectura ornatum esse audio, & mehercule etiam gaudeo, facile patior sua commoda nostris antepone. Neque uerò ab ijs quæ mihi Venetijs ostendebat promissis unquam pependi: quod uel ex eo possis conijcere, quòd ad eum uti scriberem, animum inducere adhuc non potui. Hominis dignitatem atque doctrinam semper suspexi: in iuuandis amicis studium aut diligentiam ab eo nunquam uehementer expectaui. Tu, etsi fortunæ nostræ ratio nihilo etiam nunc informatior est, quàm cum Venetijs essemus, prænsabis tamen, si tibi uidebitur, hominem: id est, eum meis uerbis & crebro saluere iubebis, & appellare non desistes. Nihil minus uelim, quàm ut se in amicitia nostra uituperandum esse existimet, id que ne si officium suum à nobis desiderari intelligat, animum ad nos oppugnandum aliquando trahat. Sed hoc deus aliquis uiderit. Ego enim ad cæteras
tuas

tuas curas, hanc quoque ex istius negligentia sollicitudinem accessisse uideo, ut me iam abs te uno tuendum orandum que existimares. Adolescentem qui has tibi reddidit literas, mea causa commendatum habeas uelim. Nam & Germanus est, & honesto apud suos loco natus, nec à literis nostris abhorrens, & quod caput est, nos hic etiam in primis & colit & obseruat. Excurrit autem Romam, non quo ei quicquam istic sit negotij, sed ut dum cæteri, otiosis hisce Saturnalium diebus, à literis feriantur & cessant, ipse urbem, & eodem itinere Etruriam agrum que Picenum uisat, quicquid eo in genere ei commodaueris, erit mihi gratissimum, nec apud adolescentem ipsum non optime collocatum. Vale. Ex urbe Patauio, Idibus Ianuar.

CHRIST. LONG. ANDREAE
NAVAGERIO S.

Accepi literas tuas heri post meridiem, qui dies Id. Ianuar. fuit. Ad eas rescripsissem, illa statim ipsa, quemadmodum postulabas, qua mihi sunt hora reddita, nisi scripta tua eius esse generis iudicassem, ut mihi non festinanter & in transcursu, sed diligenter & per otium accurate legenda essent, præsertim cum tu me eorum Aristarchum constitueres. qua quidem in re irrideri abs te profecto putassem, nisi animum tuum plane perspectum habuissem: quem cum mihi studiorum nostrorum societate coniunctissimū, tum uerò ab omni illiberali simulatione alienissimum esse certo scio. Faciam igitur quod iubes: neq; id uerò ipsum tam libenter quàm necessario: etenim qui mihi cōsciū sum nullo esse me prorsus ea in re uel ingenio uel iudicio. Veruntamē ut me maiorē uolūtatis
tuæ

tuae quàm pudoris mei rationem habuisse intelligas, pauca quedam hic notabo, quæ sane cum tu legeris, iudicabis eam esse lucubrationum tuarum rationem, ut monumenta tua calumniam potius à quouis pati, quàm à me limari perpoliriq; possint. Atq; ut supra crepidam aliquid statim audias, scito in ipso protinus principio desiderari à me Sadoleti prænomen: idq; cum quòd ea res dignitatis quiddam habere, tum etiam quòd ipsa epistola iustæ orationis instar mihi quidem esse uideatur. Eadem adiectionis formula uellem abs te & Bèbi, & meum etiam ubiq; nomē subornari. Nam quòd ais Latinam linguam, florentibus Imperij Ro. opibus intra Italiæ limites constitisse: ego uero eam cum alijs gentibus communem fuisse arbitrabar, tum uero in Gallia maxime, Hispania, & Tingitana prouincia uiguisse existimabam. Adduxerat me autē in eam opinionem non leue argumentum, quòd earū gentium quotidianus sermo haud ita multum ab Italico uel hodie disideret. Sed non is ego sum, qui in hoc sententiā meam anteponi uelim tuæ. In eo quidem certe admoneri te patiere, ut cum aut totum quiddam, aut generatim omnia complecti uoles, aut etiam mentis tuæ sensus aientibus uerbis cōfirmare, duplicatis negationibus aliquanto parcius utare: cuius quidem generis sunt illa. Nemo non, nullus non, nihil non: quæ ut orationi modice aspersa iucunditatis asserunt plurimum, sic crebrius repetita & frequentata satietatem pariunt atq; fastidiū. Nam quin totidem uerbis ex M. Tul. Cicerone tibi tam multa impune sumere non liceat, ne quidem ipse, puto, negas. Sed non animaduertis scilicet, qui assidua summi illius oratoris librorum & accurata lectione hoc consecutus es, ut etiam imprudēti tibi & inuito integræ ipsius non modo sententiæ

tie, sed multi simul interdū uersus excidant atq; effluant.
 Quod ipsum ut mihi summæ est admirationi, sic haud scio
 an illis probaturus sis, qui Aesopi Graculum nobis obijce
 re non desinunt, nec Pub. Vergilij autoritatem atque iudi
 ciū hac in re accipiunt. E quidē quod ad me attinet, ita sta
 tuo: Dirigendam quidē esse nobis & formandam scribēdi
 rationem putauī ad illius dicēdi genus: sed ita, ut uirtutes
 eius oratione nostra exprimere conemur. nō item ut pas
 sim omnia ab eo mutuemur, aut quod multos facere iam
 uideas, quasi centones quosdam ex Ciceronis uerbis con
 suamus. Sed hoc toto de genere aliās. Nunc tantū habeto,
 dandam tibi esse in primis operam, ut quæ in manus homi
 num à te peruenient, plane tua esse, non aliena, & aliūde
 corrogata uideantur. Quod quidem hoc tibi magis faciun
 dum censeo, quòd tu hodiē unus ex omnibus cōmētationes
 tuas literis commendare potes optime atq; elegantissime.
 Habes fere mi Andrea, quæ studio tuo obsequutus in eo li
 bello animaduersione digna existimaui. cætera sunt eius
 modi, ut mihi quidem magnopere probentur. Quæ porro
 de meæ erga Iac. Sadoletū uoluntatis significatione ascri
 psi, ita deniq; proferri ea uelim, si id ut libenter facias ani
 mum induxeris. Sin autē à te sententia quidem probabi
 tur mea, locus autē ipse, aut eloquendi ratio non item pla
 cuerit: tu ea de re quod tibi uidebitur cōstitues: & ita spe
 ro constitues, ut me tamen ille gratum memoremq; ex tuis
 literis sit cogniturus. Tantum hæc ad te perscripseram:
 ecce ab eodem Sadoleto literæ, quibus ut te suis uerbis sa
 lutarem atq; tibi etiam suo nomine gratias agerem, roga
 ret, quòd sibi tam præclarum (opinor in illa uel ad Pont.
 Maximum, uel ad P. Bembum epistola: id enim cuiusmodi
 sit non explicat) testimoniū dedisses. quod me fecisse si per
 literas

litteras tuas ei significaris, erit id mihi tam gratum quam quod maxime. Vale ex urbe Patauio.

CHR. LONG. FLA. CHRYSOLINO S.

PErbreueis quidem, sed iucundas tamen abs te litteras accepi: in quibus illud mihi fuit gratissimum, quod Iac. Sadoletum esse in urbe adhuc, neque hoc tempore quoquam exiturum significabas. Sic enim iniecta mihi spes est non dubia, fore ut ille toties à me inuitatus aliquando rescribat. Equidem non facile causam reperio, cur cum ego et Bëbus istinc abessemus longius, ille crebras ad me daret litteras: simul ut collega eius Romam aduentarit, statim scribere interniserit, uel destiterit potius, praesertim cum cum multis literis non prouocarim modo, sed etiam epistolae argumentum ei de industria persaepe dederim. Venit mihi interdum in mentem subuereri, ne plus apud eum quotidianae inuidiorum meorum, qui et multi et callidi sunt, calumniae potuerint, quam ualuerit mea in ipsum obseruatio. Longe enim gemitum absum, neque iniquorum sermonibus absens respondere possum. Contra cum mihi hominis grauitatem atque prudentiam propono, nihil eum huiusmodi potuisse aut fallere aut de sententia depellere mihi persuadeo. Omnino male me habet tam diutina hominis cessatio minime omnium cessatoris, et (quod saepe sum expertus) uel in summis occupationibus officiosissimi. Tu si me amas, inuestigabis huiusce rei causam, ut si qua offensus iuncula nonnullorum peruersitate in illius animo facta sit, huic malo statim medeamur. Sin idcirco taceat, quia ei non uacet, desinamus quandoque, et de immutato illius erga nos animo temere suspicari, et hominem occupatissimum litteras improbe flagitare. Quod uero te, si quid unquam nactus eris otij, superioribus meis literis abunde satisfacturum polliceris, nihil est mi Flauii, quod in eo, mea quidem causa, labores.

Satis enim uel etiam omnia à te habuero, si ut es, res meas istic procuraris. Quod ne me sine causa nūc scripsisse putes, scito mihi decretæ à Pōt. Max. in annuū sumptū pecuniæ diē, ad Cal. Nouēb. cedere, atq; magna ex parte in diligētia tua esse positū, ut eo tēpore ad nummos perueniamus. Quod ne mihi frustra persuaserim, te uehemēter etiā atq; etiā rogo. Vale. Ex urbe Patauio, x v i. Cal. Oct. Scripta epistola superiore, redditæ mihi sunt abs te literæ, quas ad v i. Id. Septemb. te dedisse scribis. Ad eas, ut nunc quidē est, nihil rescribo, per otiiū respōsurus, si quid huiusmodi occurrat, quod tibi nō iniucundum fore iudicaro. Ex literis Hier. Funduli, quas unā cum tuis accepi, cognoui puerum meum, quem Io. Pino regis Franci Legato Romam proficiscenti commendatū tradideram, nuper discessisse. quod scilicet ut debui, multis de causis moleste tuli: sed quādo adolescenti uel puero potius deesse non possum, qui me relicta patria non in Britanniam modo, Germaniam & Italiam durissimo anni tempore est secutus, sed fidem etiam suam mihi & operā & obseruantia magis omnino quā ab ista etate postulandum erat, præstitit, si ad remanendū nullis cōditionibus adduci potest, numeras, quæso, illi tantū pecuniæ, quantū ad sumptū itineris hucusq; satis esse uideatur. Quicquid mihi eo nomine expensum tuleris, id ego tibi omne bona fide uel permutandum istic curabo, uel si ex pensione nostra deducere malis, acceptum statim feram. De tota hac re uelim me quā celerime facias certiozem. Iterum uale.

CHR. LONG. HIER. FVNDVLO S.

Complicaram meas ad Bembū, & Fl. Chrysolinum literas, cum mihi tuæ, quas te prid. Id. Septemb. dedisse significabas, sunt redditæ, & cum ijs item eodē exemplo alteræ

alteræ, quibus dies ascripta erat. v 1. Id. Iun. Ad utrasque plus propediem nactus otij respondebo. Nunc quod me in posterioribus comouit, accipe. Doleo equidem Io. Balleuium commendatione nostra diutius uti aut noluisse aut non potuisse: sed me illud magis excruciat, quod eum à se leuiter hominem abalienarit, cuius ei beneuolentiam meis & uerbis & literis conciliaueram. Verū ea est adolescentuli tum ætas, tum ingeniū, cui nemo non facile ignoscat. Itaq; si eo cōsilio se subduxit, ut tantisper abesset dum Pini nostri iracundia deferuesceret: quæso te ut puero cōmunem amicum placatum reddas. Sin nunquam rediturus discessit, nec spes melioris uitæ ulla ei istic ostenditur: cura ut ad nos quacumq; ratione remittatur. Nam ad officium dignitatemq; nostrā pertinere arbitror, ut is qualiscumq; nunc est, in Italia ne egeat, qui domo & fortunis relictis (est enim honesto apud suos loco natus) me autoritatemq; meā per tot maria, per tot terrarū tractus hucusq; libeter sit secutus. Quare hominem conquires, uiaticoq;, quod à Flauio nostro accipies, prosequere. Ego autē & quacūq; tu ei fidem dederis, præstabo: et ut ad suos honeste liberatiterq; à nobis tractatus redeat, diligenter curabo. Vale. Ex urbe Patauij, xvi. Calend. Octobr.

CHR. LONG. IAC. SADOLETO. S.

ET si sane non habeo, neq; quod ad te scribam (scis enim mihi iam literas tuas expectandas potius esse, quàm meas tibi) neq; omnino quò literas mittam (audio enim te iamdiu trans Alpeis profectum) cum tamen ad P. Bembum collegam tuum scripisssem, facere nō potui, quin ad te quoq; literarum aliquid darem, quod ille tibi ubiuis gentium esses, reddendum curaret. Itaq; si forte adhuc in Italia es, hoc tibi plane nomine gratulor: nec enim nescis

r 3

quanti

quanti apud me sit Italiae genius. Sin Carpentoraſti: gau-
 dco equidem, ſed non tam mehercule tibi, qui in Prouincia
 ſis cū imperio, quàm ciuitati ipſi atq; prouincialibus tuis
 omnibus, quos quidem te Præſide ſacrorūq; antiſtite bea-
 tos ſemper quidem iudicaui, ſed anno potiſſimum ſupe-
 riore, cum non ſolum ex eorum oratione, uerum etiam ex
 uultu & oculis & fronte cognoui cum quàm tu illis cha-
 rus eſſes, tum ut omnem felicitatis ſuæ ſpem in te contuli-
 ſent unum. Optima enim, mea quidem ſententia, felicitatis
 pars hæc eſt, ut quis ſe felicem eſſe putet, aut certe futurū
 ſperet. Equidem cum illac iter Lutetiam Pariſiorum face-
 rem, tanta erat in expectatione aduētus tuus, ut pro eo ab
 omnibus certatim ordinibus uota fierent, comitumq; meo-
 rum nonnulli, qui te plane non noſſent, interdum ſubuere
 rentur, ut tu tantam expectationem ſuſtinere ac tueri poſ-
 ſes, quoad à me plenius edocti, qui ipſe tandem eſſes, quod
 erat, ſentire cœperunt, te non modo inſigni ad laudem uir-
 tute tua hominum opinioni reſponſurum, ſed prædicatio-
 nem etiam meam facilime ſuperaturum. Atq; ego mediū-
 fidius non dubito, quin & integritatis tuæ famam, & do-
 ctrinæ gloriam, & ſanctitatis opinionē aduentu tuo con-
 firmariſ, coſq; uirtutum tuarum admiratione omnes ita in
 te conuerteris, ut ſe non ab urbe Roma miſſum aliquem,
 ſed hominem plane diuinum atq; de coelo lapſum intueri
 exiſtiment. Quod autem ad me attinet, illud tibi perſua-
 deas uelim, neminem eſſe mortaliū, quem ego pluriſ fa-
 ciam quàm te, neminem quem magis amem, neminem cui
 uel plus uel libentius debeam. de quo, eſi te, nihil etiam
 ſcribente me, non dubitare certo ſcio ſcribendum tamen
 ad te putau: atq; omnino in eam partem peccare malui,
 ut in eo inanes potius, quàm nullas à me literas acciperes.

Quòd

Quòd tibi ante quintum mēsem scripsi, me simulatq; necessarios meos de Florentino negotio consuluissem, ex illorum ad te sententia atq; autoritate statim scripturum: scito illos postquam in Italiam redij, nihil ad me neq; literarum neq; omnino pecuniarum misisse: ut equidem accusatores meos mihi infestiores esse non putem, quòd in ciuitatem tanto bonorum consensu sim receptus, quàm illos quòd contra uoluntatem suam in Italiam reuert. Sed facile spero ut cum istorum improbitas tuis ceterorumq; amicorum meorum consilijs infringatur, tum uero illorū cogitationes uel officijs nostris uel ipsa die debilitentur. Si quid tamen aliquādo tandem rescripserint, ad id meas accommodans literas, ex illorum sermone ad te scribā. Neq; tamen si iniquiores in me esse pergant, consilijs eorum steterim: sed ipse mihi plane consulam, modo res nobis integra ad reditum tuū reseruari possit. Quòd si nihil omnino scripserint, non multam quidem ipsis & Galliae uniuersae salutem dicam, sed faciam profecto, ut intelligāt me & nouarum amicitiarum coniunctione aduersus ueterum iniquitatem munitum esse, & quam in partem meum in Italiam reditum accipiant non magnopere laborare. Interea curabo, ut mihi fructus otij mei constet, eiusque tibi ratio aliquando de me reddi possit. Vale. Patauij, prid. Id. Iul.

CHRIST. LONG. LAELIO
MAXIMO S.

BInas hic à te, haud ita longo interuallo, literas accepi. Vnas Paulus frater tuus mihi reddidit: alteras idem cum Venetias iam migrasset, ad me perferendas illinc curauit. Prioribus excusationem intermissionis literarum tuarum affers: quam quidem ita accepi, ut

r 4 magno

magno interim dolore afficerer, cum quòd P. Paulus Cas-
 tellanus immatura morte nobis ereptus esset: tum quòd ea
 res, & Iuliano nostro, & tibi tantũ negotij molestiarũq;
 attulisset, quãtũ tu uix literis cõplecterere tuis. Verũ cũ
 ea lege atq; conditione nati sumus, ut nobis hæc atq; alia
 istiusmodi innumerabilia uelimus nolimus subeunda sint:
 meminimus nos esse homines, feramusq; si non libenter,
 at toleranter certe, quod nullo cõsilio neq; uitare neq; mu-
 tare possumus. Sed ἡδαισῆς ἐστὶ ἀθῆνας, qui hæc ad te. Itaque
 quod de Perusina illa tua peregrinatione addidisti (cur
 enim mihi non liceat te autore iucunda tristibus miscere?)
 est id quidem mihi non iniucundũ, sed fuisset omnino mul-
 to iucundissimũ, siquid de delicijs illis tuis nominatim de-
 scripsisset. Vix enim credas quã scire cupiam, ut tui tibi
 amores illic processerint. Nã tecũ Romæ quã diu fuisti,
 tu certe semper ἐστὶ τὰ ἐρωτικὰ ἀναπόδιτθαι. Quòd autẽ tibi
 per rei familiaris occupationes, nihil ad doctriinæ studium
 otij relictum esse doles, ego quoq; tua causa doleo: sed si
 me audies, aut ista studia non tanti facies, aut facile deside-
 rio tuo satisfacies, si & noctibus abuti, & matutinas
 horas, cum neq; tibi quisquã molestus est, neq; tu cuiquã
 negotiũ exhibes, lectiunculis dare uoles. Defensionũ no-
 strarũ librũ istic tãtopere probari, magis equidẽ gauderẽ,
 si uel aduersariorũ nostrorũ iudicio talis esset, qualẽ tu eũ
 esse prædicas, uel optima laudũ illarũ pars ad te ceterosq;
 amicos nostros nõ trãsfunderetur. Explicauì quidẽ in eo
 quicquid tũ habebã cũ artis, tũ cõsiliij, sed nõ eo sane cõsi-
 lio, ut dicẽdi peritus, à quo quidẽ etiã nõquã lõgissime ab-
 sum, sed ut uir bonus uestraq; aduocatiõẽ nõ indignus ha-
 berer. Vni epistolæ respondi, uenio ad alterã: in qua quòd
 scribis prælia te mea causa sustinere, facile ostẽdis, amorẽ
 erga

erga me tuum sine causa in suspitionē uenisse. Atqui nunquam id mihi subuereri in mentem uenit: sed cum intermissis literas ad me dare, nec huiusce rei causam ullā omnino reperirē, uolui scilicet leuiter te pungere, ut tuas quoquo modo elicerē: quod eo sane cōmento me cōsecutū esse & uideo & plane triumpho. Est igitur mihi pergratum obrectatores meos à te refutari, sed ita mehercule, si id ea facis moderatione, quā me tibi anno superiore Lugduno præscribere memini, id est, si eorū improbitatē, nō regerendis cōuitijs, nec enim digni sunt quibus tu quidē male dicas, sed animo forti et graui, quasi fluctū saxo infringas. Cōtemptu mi Læli, cōtemptu opus est, ne se homines leuissimi aliquid esse putent, si te de cōstantia tua depulerint, aut omnino cōmouerint. Sed hac de ratione ulciscēdi inimicos tota quid sentiā, nihil attinet pluribus dicere, cū appareat, quodnam ipse in defensionibus meis sim secutus cōsiliū: qui eos mihi nunquā appellādos censui, neq; id tam propter illas quas tibi tum attuli causas, quā ut se, mea quidē sententia, prorsus indignos esse intelligerent, quos uel cū honoris præfatione quisquā appellaret. Pari uelim animi æquitate feras, Simiolū illum in ciuitatē irrepisse. Nam in eo aut nullū graue uulnus resp. accepit: aut si quid omnino admissum est, inimici quidem nostri eiusce flagitij culpā sustinebūt. Neq; tamē est cur se ille nobis eo nomine tam arrogāter conferat. Ego enim tametsi homo transalpinus, ac idē multa flagrās inuidia, tamē inuitis omnibus ipsius amicis, & multo quā ipse prius, summa bonorū omniū doctorūq; hominū suffragatione, uel potius singulari s. p. q. r. iudicio in ciuitatem sum ascitus. Ornamenta enim uirtutis & doctrinæ indocti complures sceleratijq; homines adepti sunt: tanta bonorum studia,

talia doctorum uirorum iudicia sine literis & probitate
 affecutus est nemo. Equidē ipse tam graue omnium ordinū
 de me iudiciū pluris facio quā uel omnia amplissimorū
 honorū nomina, nedum ciuitatē ipsam: in quam utinā hic
 unus ea indignissimus immissus nō esset. Sed tu quē Rom.
 ciuē appelles, nescio. Mihi quidē ciuis ē rep. is deniq; aut
 etiā is solus est, nō qui ciuitatis ius ostendet, sed qui tanti
 nominis dignitatem uirtute animiq; magnitudine tueatur
 & sustineat. Eadem est hirci illius causa, quem quidē ab
 ijs tanti conductum esse nō magnopere miror, si quidem
 tales sunt, quales abs te depingūtur: id scilicet tanta mer-
 cede consequentur, nō modo ut nihil sapere, sed uti docti
 etiā insanire uideantur. Quanquā aliud omnino quō me
 ducat cōiectura, habeo. Vlciſcentur enim sui mores, atq;
 ijsdē illis flagitiorū suorū pœnas dabit qui eū nunc in ho-
 norem adducere uidentur. τὰ ἐκ τῆς πόλεως. Præmia porrō
 illa, quæ tu mihi haud paulō plus q̄ par sit admirari uide-
 re, uir autē sapiens in minimis posuerit: nostris nō modo
 non æquanda, sed ne cōparanda quidē sunt cōmodis: siue
 illa existimare libeat, quæ ex Pont. Max. liberalitate ad
 nos perueniūt, siue illa, quibus à Populo Flor. inuitamur:
 quæ quidē cur à me nō magni putētur, scribā ad te aliās:
 nunc tantū habeto, me multo plus ex hoc otio uoluptatis
 capere, quā ex quinis illis uicenis sestertiorū nummūm
 milibus utilitatis cōsequi potuerim. Omnino, ut nunc qui-
 dem est, malo dignitatis meæ, quā cōmodi rationē duce-
 re: tametsi maiore aliquē fortasse fructum tanta contempta
 pecunia nobis aliquando attulerit, quā accepta in præ-
 sens asferre potuisset. Graculū illum quē laudibus nostris
 cōfici scribis, contempnas censeo. Neq; enim disrūperetur
 alienis, nisi diffideret suis, & se plane ἑαυτοῦ esse in-
 telligeret

telligeret. Equidem (quanquā tu aliter suspicari uideris) tamen hominē esse poētā nunquā putauī: uersificatorem quendā & ὑποκατάγραφον semper iudicaui, minimi iudicij, nullius ingenij, Græcarū literarū prorsus expertē, Latinarum plane rudem, ingenuarū artium omnino imperitū, ambitiosum ad hæc, & suprā quā dici possit, gloriæ cupidum, atq; eò laudis alienæ simul & furem improbissimum, & obrectatorem assiduum. Quæ de Hier. Fundulo fuerunt, ea mihi omnino gratissima, sed minime noua. Iam enim olim penitus hominem cognitum habeo, cum pluribus atque optimis artibus ornatum, tum uerò nulla in cæteros inuidia suffusum, contra que singulari quadam & eximia tum probitate, tum etiam, quam in multis hodie studiosis desideres, urbanitate præditum. Petri Zanchæi suauitatem, ex Bucolico illo carmine, quo accusatoris nostri mortem deplorauit pridem facile cognorā: hominis autem peradolescētis poëma esse nesciebam. Gratulaberis igitur ei meis uerbis, uel de tam generoso spiritu, uel de tam præclara indole: simul & hortaberis, ut qua cœpit ire uia pergat: fore enim nisi & ipse sibi desit, hoc est, si extrema cum primis contexet, & ego præensione multum fallar, ut & suum & eorum quos celebrarit omnium nomen immortalitati aliquādo cōmendet. Literas quas te istinc ad me scripsisse cōmemoras, omnes accepi. Tu uerò meas nō omnes, hoc est, illas, quas Iccio portu & Lutetiā Parisiorū ad te dedi. Neq; sane tam moueor q̄ in alienas manus inciderint, aut etiā interierint, quam quòd iam omnino nesciam, quid illinc ad te Marianumq; scripserim, quæ quidē causa fuit, ut mihi omnium mearum ad uos epistolarum exempla mitti postularem. Quòd eas autem Marianus in uolumina referendas curauit, est id quidem
magnum

magnum illius erga me amoris argumentū, sed ad eam sustinendam quam tu ceteriq; amici nostri de me prædicatione uestra opinione excitastis, ualde periculosum. Nam criticis istis epistolas meas probare posse quî sperem, si ne mihi quidem probantur ipsi, quòd eas non solum non accurate, sed quotidianis etiam uerbis & plebeio sermone contexere soleam? Equidem mallem eas omnes confisderet, ὡς μή τινα τοῖς αὐτοῖσι ἀριστέροις τῆς διαβάλλεως, μάλλον δὲ τῆς ὀβελίσου ἀφορμῆς παρέχοιμεν. Audio enim istic quoq; multos esse, qui de ingenio & doctrina studiosorum ex alicuius unius epistolæ lectione statim pronunciant: quasi uerò ea nostra sit ratio, ut tantundem fortunæ debeamus, quantum consilio: aut ij qui epistolas suas ediderunt, eas non prius per otium diligenter recognouerint, quàm in apertum protulerint. Multum quidem nobis in scribendo industriæ ponendum esset, si aut res serias grauius tractarem, aut omnibus scriberemus, aut ad ingenij commendationem aliquid cōmentaremur. Nunc autem cum amicos familiariter doceamus, si quid sit quod illos statim scire aut nostra aut ipsorum intersit, maiorem profecto officij quàm in scribendo diligentiae rationem nobis habendam existimo, ne uel quid epistolam deceat nesciuisse, uel amicitiae libertatem ignorasse uideamur. Sed hac de re satis uel etiam nimium multa, præsertim cū mihi in hanc rationem aliàs uidear nōnihil ad te scripsisse. Proinde ad literas tuas redeo, quarū quidē extrema pagella tantā gladiorum licentiam, tot indignas mutuasq; ciuium Ro. cædes continebat, ut facillime animaduertere nihil istic esse præter te ac paucos item amicos, quod me delectare possit. Quis enim tantam immanitatē spectare sustineat, quā etiam ij qui longissime absunt, sine horrore audire non possunt.

possunt? Non ita certe maiores nostri, nō ita Romani. Verum mea est causa, ut quid sentiam nolim aperte scribere. tantū dico, ista me audire malle quā uiderē. Sane quidē illud multo libētius legi, quo Io. Gorytio, homini gratissimo, officium meū gratū fuisse significares. Equidē dabo operā, ut neq; ipsum, neq; aliū quenquā suscepti negotij unquā pœniteat. De eodē Gorytio illud mihi uelim diligēter perscribas, ecquid sacrū Annæ diem anniuersario illo studiosorū hominū conuentu epulisq; celebrarit: an uerō propter anni superioris dissidiū, cœnas facere omnino desierit: an sodalitatē potius illā (scis quā dico) nō uocarit: reliquis cœnā dederit: neq; uerō quā eos laute splendideq; acceperit, quæro: noui hominis magnificentiam, sed quid dictū, quāq; frequēs cōuiuū eo hominū genere fuerit, qui se academicos & esse et numerari existimāt. Subuereor interdū, ut cū illis in gratiā redierit. Cōtrā cū mihi in mentē uenit, istis & cœnas & hortos Epicuri mirū in modū probari, hunc autē mēsas non sumptuose minus quā libenter instruere, iam nihil inimicitiarū reliquum esse suspicor. Tu me uelim de tota diei illius ratione certior rem facias. Nā quod ad me attinet, uiuo hic in studijs nostris cū St. Saulio, uiro ea erga me liberalitate & beneuolētia, ut in re familiari sua nihil suū esse malit, quā meū: ea animi moderatione, ut cum me hospitio receperit, inde magnā se arbitretur, atq; etiā præ se ferat existimationē accipere: ea porrō in literis uel industria, ut non multum ingenio, quo tamen ualet plurimū, debere uideatur, uel felicitate: ut incredibile sit, quò iam processerit, & paucis annis peruenturus existimetur. Stathius Simioli nostri discipulus quidā Hier. Alexādrino nō ignotus, homo Rom. sit an Calaber, fac plane sciam. De Flaminio nostro uelim
ad me

ad me aliquid scribas, eundēq; meis uerbis salutes, ac etiā roges, cur nihil adhuc ad me literarū. Ego enim nihil ad eū scripsi, quod neq; scirē ut cū ipso ageretur, neq; certi quicquā haberē, ad quod literas meas accōmodarē. Quin ingenio, industria, uirtute æqualeis suos omneis longe superarit, plane nō dubito: ne fortuna tantæ indoli maligne responderit, etiam atq; etiā timeo. Sed tamē uelim ut animo maximo sit, optetq; semper secunda, cogitet aduersa, ferat qualiacūq; acciderint, neq; sibi præstandū quicquā præter culpā existimet: à qua sane tam longe abest quàm ab ea etate quæ uel culpā adhuc præstare debeat. Tu uerò mi Læli, te P. Bembo dabis, & Iac. Sadoletto: quos quidem uel mea, uel tua, uel suæ etiam humanitatis causa te cōplexuros esse certo scio. Sed iam modum uel finem potius scribēdi facio. Modū enim epistolæ iamdiu multumq; excepsi. Vale, & me ama. Patauij, Calend. Aug.

CHRIST. LONG. M. ANTONIO
MICHAELI S.

Tantum epistolam tuam legeram, cum me Nicolaus Delphinus per literas certiore fecit, nihil esse quod iam laborarem: curasse enim se tibi orationes illas quas ad te Romā ut mitterem, tu à me tantopere cōtendisses. Egit tamē idem mecum, ut tibi omnino rescriberem: quod quidem mea sane sponte facturus, non solum in eo quod de me petebas, tibi morem libenter gesturus eram. Quamquam illæ huiuscemodi sunt, ut ne mihi quidem nisi lente ac fastidiose probentur. Edendas autem putauī, non quo dicendi facultatem aliquam, quæ quidem in nobis uel nulla uel certe perquam exigua est, ostentarem: sed ut de innocentia mea toti Italiæ liqueret, apud quam me perpetua illa & planè hostilis inimicorum meorum accusatio

cusatio in summam inuidiam adduxisset. Iam cum in ea oratione, quam amici quidam mei & contra uoluntatem & præter opinionem meam, Romæ emisserant, ea tantummodo diluerentur crimina, quæ nobis illi partim in Senatu, partim uulgo obiecissent: nihil autem fere eorum dissolueretur, quæ coram Pontifice Maximo in absentem dixerant: faciendum mihi putauit, ut eorum calumnijs maledictisq; absens quoquo modo responderë, & nouo quodam defensionis genere causam meam apud omnes Italos agerem. Quæ quidem consiliorum ratio, quàm nobis istic commode ceciderit, haud dum plane exploratum habeo: hic certe & Venetijs: atque adeo in tota citeriore Gallia multorum uoluntates partim recuperauimus, partim etiam ad causam adiunximus. Verum de his ad te scribere, nihil initio constitueram, sed tecum potius exostulare, quod amicitie nostræ nihil tribuisses, qui me cum tuis literis tam religiose rogandum, tum uerò per Nicolaum Delphinum adeundum putasses: quasi uerò aliquid omnino sit quod tu à me per te ipse impetrare non debeas, aut ego tam immemor sim tuorū erga me meritorum, ut sine summo meo dolore à te rogari possim. Ego enim, si nescis, ex quo primum tempore inter nos salutauimus, te semper dilexi, & me à te diligi statim iudicaui. Accessit eodem tempore tuum erga nos nec obscurum, nec uulgare studium, paulò etiam post beneficium: cum salutem dignitatemq; nostram uel aduersus ueteres quosdā tuos amicos tuendā suscepisti: idq; nullo meo merito prouocatus, neque adeo à nobis inuitatus fecisti: putabam enim tibi propè necesse esse, eas partes agere: sed tua sponte quod alienum ab hac ingenua animi tui probitate ducere, ut te sedente homo innocens à necessarijs tuis nefarie opprimeretur. Secutum

cutum

cutum illud tempus est, cum me rationes meæ in Galliam Germaniamq; domum reuocarunt, & ijdem illi quos nuntu significationeq; semper appellauit, absentem tam asperere & acerbe insectati sunt. An mihi ignotum esse putas, quàm multos & illustres cum summa mea laude sermones tum de me habueris? Veni tandē Venetias: an me oblitum existimas, ut Bembum nostrum confestim monueris, quos illi de me rumores dissiparent, quibus absentem calumnijs premerent, qua tu ipse denique uia ijs occurrentium censeris? Quorsum hæc? quòd miratus sum, cum hæc nosse, tibi in mentem uenisse, ut ad me, tanquam ad hominem prorsus alienum & natura difficilem minus libere scriberes, cui quidem tuo quasi iure imperare possis, præsertim in ea re, quæ non tam ad fidem tuam liberandam, quàm ad expectationem nostri tuendam pertineret. Sic mihi tamen literæ tuæ iucundissimæ fuerunt, tum quia probitatem, humanitatem ac elegantiam tuam præ se ferebant: tum quia ipse mihi tacitus gratulabar, cum de P. Bembi nostri confirmata ualetudine atque ipsius erga nos beneuolentia per te fierem certior: non quò nouum mihi sit aliquid audire de eo quod pro nostra dignitate amanter atque honorifice dixerit aut fecerit: id enim illi usitatum est & propè quotidianum: sed quia intelligebam maturo eius aduentu atq; sermone iniquorum improbitatem infringi, iritatos certorum hominum animos leniri, quos in me, non meum quidem ullum aut dictum aut factum, sed inimicorum meorum calumniæ incitassent. Equidem facere non possum mi Michaël, quin cum ista ad me deferuntur, eos interdum accusem, non qui ista comminiscuntur: homines enim sunt sui similes, id est, animo semper pusilli, et ipsa maleuolentia ieiuni atq; inanes: uerū
 quosdam

quosdam non indoctos homines, quorum aures iniquorum sermonibus facilius patere audio, quam eorum aut dignitas ferat, aut etas omnino postulet. Profecto si se viros bonos esse meminissent, me quoque ex natura sua fingeret, nec studiis suis indignum, eaque doctrina cui me ab etatis initio dedi, propter obscuras quasdam & dubias hominum mihi infestissimorum criminationes iudicarent. Quod si me callidum libeat fingere, quid potest esse stultius quam si homo transalpinus, atque idem tanta, quanta post homines natos alius nemo, invidia pressus, de Po. Rom. dignitate in media Italia apud Italos ipsos palam detrahere conetur? hoc certe qui de me credunt, multo stultiores ipsi sunt, qui talia disputant. Iam quid minus in hominem ambitiosum (quod unum precipue isti mihi obiectant) cadere potest, quam illorum existimationem occultis sermonibus priuatim oppugnare, quorum laudes in publico orbis terrarum domicilio, hoc est, Romae celebrarit? Quod cum me minimi neque animi neque consilij esse fateantur, qui minus est, non eius dico, qui & in foro, & Romae, & multorum Regum comitatu sit uersatus, sed hominis plane qui domo pedem nunquam extulerit, quam eam rem ad nocendum deligere, quae ad excitandas inimicitias sit grauiissima, ad ledendum leuissima? Atque ut hic omittam, quam id mihi neque tutum sit, neque honestum, quid est tandem, cur de Romanorum ingenijs male nunc deum sentiam qui de ipsis uel tum optime iudicarem, cum ab imperita multitudine Romae deposcebar? Quod uero illi ipsi, quorum maxime consilij, capitis reus agebar, nobiscum ad extremum senserint: atque ita ius meum obtinuerim, ut dijs hominibusque probantibus uictor ex inimicorum dolore triumpharem, hoc est, secundum me S. P. Q. Romanus litem dederit, miseritque ad me, etiam Venetias usque,

consignata publice diplomata duo, quorum alterius Senatus
 consulto, alterius plebiscito in ciuitatem singularibus
 uerbis asciscebar: cum hæc inquam ita essent, ne suspitioni
 quidem locum relictum arbitrabar. Equidem ciuium Rom.
 ingenia damnare iam non possum, quin me, consiliorumque
 meorum rationes omnes eodem tempore condemnem: quan-
 do nihil plane non feci facturumque fui, quo ea ciuitate di-
 gnus aliquando esse haberer, quæ una omnium opti-
 mo cuique semper patuisset. Quare si quando in eos, qui ob-
 tractatoribus nostris tam libenter fauent, incidis: fac eis cum
 illa quæ paulo antè proposui explices, tum uero P. Pac-
 cium, Bap. Casalium, Camul. Porcium, Iac. Sadoletum, P.
 Bembum imitandos proponas: quos cum mendacijs multis
 homines leuissimi quidem natura illi, sed opibus gratiaque flo-
 rentissimi, onerarent, tamè ea fuerunt grauitate atque animi
 altitudine, ut non modo maleuolorum sermonibus non cre-
 diderint, sed me etiam consilio, autoritate, opibus denique
 suis texerint. Ita est profecto. Nemo sibi quæquam detrahe-
 re facile credit, qui uirtuti suæ confidat: sed quo quisque est
 à uera laude alienior, hoc est ad temere credendum pronior.
 Quod si amici illi tui, quos tu uiros doctos et nobiles in
 tua ad P. Bembum epistola uideri uolebas, istiusmodi ser-
 monibus non credunt quidem, sed delectantur, libenterque hoc
 genus rumoris admittunt, ut cum aliquos inter se commise-
 rint, cōtentionibus eorum tanquam aliena insania per oculos
 ipsi fruantur: uide ne uel rem pessimi exempli etiã aduer-
 sum se statuam, uel se nomine Rom. prorsus indignos red-
 dant. Sic enim semper accepi, homines plane Romanos
 neque nascendi fortuna, neque ciuitatis honore, sed animo
 cum multis alijs uirtutibus ornato, tum magno et excel-
 so, tum uero simplici et aperto censerem. Sed de his fortasse
 plur

plura quàm par fuisset. Quod autem ad te pertinet, in eo ero breuior. Sic enim fac existimes, me uel mea sententia hominem non futurum, nisi tua ista erga me studia meis summis in te officijs aliquando æquata sentias. Vale.

CHRIST. LONG. GVL.

BVDAEO S.

Quòd mihi affines hosce tuos uel nostros potius tam diligenter commendas, probe tu quidem facis, qui propinqui amiciq; hominis officio libenter fungaris: sed si proximas meas ad te literas accepisti, scis te currentem, quod aiunt, incitare. Iam enim antè in ære meo erant, quàm tu eos huc aduentare audisses. Dabitur à nobis opera, ut apud eos semper recte sit. nunc quidem est, ut uolumus. Nam cum studiose discunt, & erudiuntur egregie: tum uero ualent, & eam præ se ferunt indolem, ut si nulla neque me, neque te affinitate, aut etiam studiorum necessitudine attingerent, sim eos tamen omni meo studio atque beneuolentia complexurus. Epistolæ tuæ non modo recentis, ut ais, editionis, sed ne cuiusquam omnino generis hic etiamnum reperiuntur. Cura amabo te, eas nobis, sed quamprimum: incredibili enim earum studio tenemur. Pro uectura soluetur quicquid ascripseris, plus etiam quàm uel tu iusseris, uel tabellarius sperarit. De bibliotheca Nicena confecissem, si id tibi tam gratum fore putassem. Nunc quando breui nobiscum futurus es, & hic aliquid etiam temporis positurus, supersedeo eius tibi librorum indicem mittere. Literas tuas auidissime expectamus, sed cum illo epistolarum tuarum libro: cuius desiderio ita sanè afficimur, ut si nos ames, abs te statim in eo adiuuandi simus. Nam quòd in epistola tua scriptum erat, amicum illum nostrum tibi

s 2 . litem

litem intendere de eo quod tu illi de me recepisses, nec ego
 præstitissem: in eo equidē uobis satis fecissem, si uel ex sen-
 tentia, uel ex dignitate nostra instituta à me opera in aper-
 tum proferri potuissent. quāquam illi pro me: tu quid spo-
 ponderis non satis intelligo. Scis enim orationes illas præ-
 ter uoluntatem meam exisse: in quibus tamen uideor mihi
 præclarius, atq; adeo maius quā uel res ferret, uel tēpus
 postularet, ipsius in me liberalitati testimonium dedisse, cū
 dixi unius Ludouici Ruzæi opibus studia mea foueri. Tu
 qui κατὰ ἀλλοτριῶν amplificandi rationem tenes, demon-
 strabis hoc homini: simul et illud ostendes, dū liber ille ex-
 tabit, ipsius in me beneficium nec obscurum nec ignotum
 esse posse. Quòd si in eo tantopere adhuc laborat, ut ali-
 quod amicitie nostræ monumentū extet, iube illum meis
 uerbis spe esse optima. Perficiam enim ne quem unquam la-
 teat (si modo is ego sum, cuius opera ad posteros peruētu-
 ra sint) quemadmodum ipse me Lutetia abeuntem cum
 alijs præmijs retinere tentarit, tum uero suburbani fundi
 munere ad remanendum etiam atq; etiam inuitarit: atque
 id ipsum ita testatum relinquam, ut qui intelligent, minus
 sanè iam C. Meccenatis erga Horatium Flaccum in tantis
 illis opibus liberalitatem admirentur. Quòd de animaduer-
 sionibus tuis integrū esse tibi negas: ego uero te uel in me-
 dijs istis negociorum fluctibus huic rei parem esse arbitra-
 bar, nec modo posse absolutum iamdiu opus perpolire, sed
 etiam à capite, si res cogeret, ordiri. Sed aliter facio atque
 cōstitui, decretum enim mihi est, uerbum hac de re nullum
 amplius tecum facere. Veruntamen si me audies, & libe-
 ralitati tuæ constare, uel constantiam potius tuam reipub.
 præstare uoles, primo quoq; tēpore te promissis exolues.
 Mitto ad te Nicolai Leonici epistolā, uiri mehercule opti-
 mi &

mi & doctissimi, & quod caput est, tui etiam studiosissimi. Is cum sibi in animum omnino induxisset, ut primum huc uenisses, tecum amicitia instituire, autor ei fui, ut ea in re literarum bono uteretur, obuiasq; tibi literas quamprimum mitteret, quod eo quidem consilio feci, ut congressus sermoq; uester, non iam ignotorum inter se, sed plane amicissimorum hominum fructum uoluptatemq; haberet. Tu quae tuae sint partes, iam uides. Res tibi est cum uiro, quem & sacerdotium sacrosanctum, & canicies spectabilem, & morum elegatia amabile, & multae ac recoditae literae nobis admirandum praebent. Vale. Ex urbe Patauio, VIII. Cal. Febr.

CHRIST. LONG. VIDOBALDO

ROZERIO S.

SI uales, bene est: ego quidem ualeo. Cognoui ex tuis literis, quas ad me luctus & lacrymarum plenas dedisti, & quanto te moerore parentis tui obitus affecisset, et quanta te uitae istius satietas iam teneret: quorum quidem alterum uel in medio dolore, quem ex molestijs tuis traxeram, gratum ac penè etiam iucundum mihi fuit: ex eo enim in spem ueni, te aliquando ad nos rediturum esse: Alterum pro eo sanè ac debui grauius admodum & aegre tuli. Accepisti enim tu omnino uulnus, sed mea quidem sententia, eiusmodi, cui tu facillime mederi possis: nisi fortasse eum uel longa iam die, uel etiam praesenti animi ratione eluxisti, quem te amisisse, tum quidem grauius querebare. Amisisti autem parentem, uirum optimum omnino illum, sed patrem tamen, hoc est, eum, cui te lege atque rerum naturae ordine superstitem esse oportuit. Vt is quidem non tam tibi ereptus, quam diem suum obiisse putandus sit, praesertim cum ea aetate decesserit, cum iam satis tum naturae, tum etiam uirtuti fecisse uideretur. Neq; eius hominis mors quasi im-

matura nobis acerbius ferenda est, qui quandiu opus fuit uixerit, & ita uixerit, ut eum non perisse, sed in æternam illam domū uitamq; migrasse credendum sit. Quamquam quicum loquor? An non cum eo, qui cum se Christianum hominem esse meminit, tum uero in literis diligentissime semper uersatus, nullam tamen adhuc cuiusquam ad filium de morte patris consolationem legit? Itaque cum neque ij qui animas unā cum corporibus nostras interire existimarunt, lugēdos liberis parentum obitus duxerint, quōd eorum morte non esse mœrendum arbitrarentur, qui suo fato functi essent: neq; uero Christiana nobis persuasio hominem Christianum lugere sinat, quōd præposterum sit illorum nos morte dolere, quos tum denique uere sciamus, cum uixerint: tulisti tu quoque, opinor, casum istum humaniter, nec quæ tu ad me de eo scripsisti, tam eō scripsisti, ut mihi luctus tui acerbiter significares, quā ut tum te hominem ostenderes, tum literas etiā meas quoquo modo eliceres. Id si ita est, habes tu quidem meas, sed non eius certe generis, quales maxime expectabas, aut illa omnino tuarum ad me literarum ascriptio postulabat: qua quidem tantum mihi tribuis, quātum equidē nec ipse agnosco, nec si prudentiusculus sim, optare audeam. Quare si me amas mi Vidobalde, ne me posthac tam honorifice, ne inuidiose dicam, uel contumeliose potius, salutaueris. Sic enim Thersitem Achillis laudibus ornamus: Quōd ut animo, & bona plane fide id feceris, me tamē auctore in posterum non committes, ut tu aut pudori meo parum consuluisse, aut certis etiam hominibus ineptiare uideare: tametsi, si me audies, nihil iam scribes, sed te potius ipse nobis & literis quā primum reddes. Quōd si ea adhuc est rerum tuarum ratio, ut te huc statim recipere

perere non possis: abijce tamē interim omnes istas molestias, nec tibi te aliena uitia stomachū faciant, quā tuā te uirtutes delectent. Id uero ipsum facillime consequere, si te ad artium nostrarum studia referes: ad quæ ita te uoco, ut te imbecillioris istius tuæ & ualetudinis & naturæ rationem habere in primis uelim. Dabis igitur operam, primum ut ualeas, deinde ut tibi constet ocij tui ratio, deniq; ut nos tuis literis nonnunquam appelles. Vix credas quantum ex earum tum elegantia, tum suauitate uoluptatis capiamus. Galleacium Gonzagam meis uerbis saluere uelim iubeas. Vale. Ex urbe Patauij, IIII. Non. Ian.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

EX literis quas mihi à te Flaminius Tomarotius attulit, eas quas ipse adolescenti cuidam Germano Non. Ianuar. ad te dederā, Non. Feb. tibi nondū redditas fuisse, conijcio eum enim diē Nonarū literis tuis ascripsisti, neq; mearum omnino meministi, ut in hanc facile suspensionem ueniam, aut illum Romam non uenisse, aut ei epistolam in uia excidisse. quare eam eodem tibi exemplo mitto unā cū illa quam ad te Calend. Aug. scripseram. neq; te adhuc accepisse, ex literis tuis colligo. Quod te de intermissione literarum excusas, facis tu quidem humaniter: sed nihil, mihi crede, opus fuit, ut te apud me eo nomine purgares, qui & quantis occupationibus distineare noui, neque de tuo in me amore quicquam dubitavi. Tantum illud uelim fixum animo maneat tuo, me hæc studia te potissimum autore ita esse complexum, ut cum nullam neque patriæ, neque meorum, neque adeo mei ipsius rationem duxerim, tum uero te unum iam esse, in quo totius fortunæ nostræ spes omnis nitatur. Sic enim certe fiet, non ut tu me quidem ames magis: nec enim potes,

S A CUM

cum me in oculis feras: sed ut rebus nostris curam maiorem adhibeas, quam Ioa. Pinum adhuc adhibuisse audio. Atq; hoc sanè loco mihi in mentē uenit, ad quā ille me spem Venetijs proficiscens uocaret: cū tu interim haud ita magnā ostenderes, ego autē multo languidiora omnia, etiā quam tu proponeres, expectarem. Sed quando est rerum humanarum cōditio, ut nihil temere neq; sperandum sit, neque desperādum: sustinebimus nos, & quantulācunque tu nobis spem etiam nunc affers, sequemur: præsertim cū ad eam alendam illud multum pertineat, ita uel ingenio uel fortuna tua comparatum esse, ut amicis officium tuum nō tam promissis quā re & exitu declares. Flaminiū cum mihi commēdas, scis te currentē incitare. Diligitur enim à me iampridē propter egregiam eius probitatem, & plane Romanam indolē: quæ mihi eo quidem maiori curæ futura est, quo in ipso magis elucet uno omnium, spemq; mihi dat non dubiam hunc unum esse, qui maiorum suorum laudibus aliquando respondeat. Iam quintum hic mensem uere perpetuo fruimur, atque alienissimo anni tempore illud Homeri recte usurpare possumus, quod ille de olympi tranquillitate cecinit: Οὐτ' ἀνέμοισι πνέσονται, οὔτε πῶτ' ὄμβροσσι Δεῦε', οὔτε χιῶν ἐπιπίλυται. ἀλλὰ μάλ' αἴθρη. Πέπληται ἀνέμοισι φελοῖσιν, λευκῇ δ' ἀνάδ' ἐσφομδρ' αἴγλη. Quod eō quidē plane ad te scribo, ut animo perspicias, quāta sit huius nostri ocij felicitas, quæ ne anniuersarijs quidem hyemis frigoribus interpelletur. Vale. Ex urbe Patauiō, v i. Calend. Mart.

CHRIST. LONG. AVG. BEA=

TIANO S.

ET si mihi dubium nunquam fuit, quin eo erga me absentem animo adhuc esses, quem tu mihi istic meo tempore præsstitisses: non potui tamen uehementer non gaudere,

dere, cum illud idem literis tuis mihi significares, quam enim perspecta amicitia officiorum cōmemoratio-
nem minime desiderat, habet illa tamen, mea quidem sententia, quiddam neque insuaue neque iniucundum, præsertim cū ab homine amico, nihil ambitiose studia sua iactante, sed officium ingenue declarante suum, proficiscitur. Quo quidem consilio cum tu ad me nuper scripseris, testerisque te eum erga me semper fore, qui difficilimis illis tēporibus in dignitate nostra uel tuēda uel etiam augenda fuisses, neque adeo te uel Bembo ipsi in me amando cessurū: sim plane barbarus, nisi tibi eo nomine gratias agā, quāque id mihi gratum fuerit, te per literas meas certiozem faciā. Quod autem orationes nostras M. T. Ciceronis actionibus comparare es ausus, τὸ τοῦ μάλιστ' ὀμιητικῶς fecisti. Ego enim me (quod mihi uelim affirmanti credas) tātum ab illa plane diuina eloquentia abesse reor, quantum ab hominis ipsius ætate distamus: nec sanè magis scripta nostra illius monumētis, quam hæc tempora plane aureo illi seculo conferri posse iudico: nisi tute fortasse illud mea causa tibi sumis, ut summam eloquentiam summa innocentia definias: qua quidem ratione ne Ciceroni quidem ipsi bene dicendi facultate cesserim. Atque mehercule nulla sum alia re adductus, ut defensionum nostrarum librum ederē, quam ut me causamque meam toti Italiæ approbarē. Equidem si dicēdi genus in eis probassem, non sine nostro de re tota iudicio in apertum prodissent: ut mecū omnino præclare actum putem, si uir bonus existimor. Nam dicendi peritiam atque eloquentiæ nomen tibi tuique similibus totum tuendum relinquo. Verum de hoc genere toto pluribus tecum agam, cum plus ocij nactus ero. Quod me ad extremum mones, ut te diligam, si me à te diligere credo

Et cupio: ego uero mi Beatiane utrunque præclare facio, feci; quo te primum die cognoui. Nam et te quem ipse amarem dignum statim iudicavi, et ut tu me inter tuos haberes, uehementer exoptaui. Nunc uero cum tuam erga me beneuolentiam maximis studijs officijsq; cumularis: certe hominem ipse me non putem, nisi te et faciam plurimi, et omnes in partes enitar, ut aliquando intelligas, me tibi memoriam beneuolentiamq; quam debeo, cumulatissime præstare. Steph. Saulius, quicum hic suauissime coniunctissime que uiuimus, me tibi salutem suis uerbis ascribere uoluit. Vale. Patauij, IIII. Idus Iur.

CHRIST. LONG. HIER.

NIGRO S.

TV uero Niger adeo neque humanitate neque urbanitate à me uictus es ulla, quod tibi salutem in meis ad communes amicos literis semper ascripserim, ut me tibi uel propter literas tuas plenas officij, studij, diligentie, etiam plurimum debere confitear: qui tanquam in eo parum tibi satisfecisses, quod et præsentis et absentis causam incredibili studio atque singulari industria defendisses, scribendum etiam ad me, excusandumq; cessatione tuâ honorificentissimis literis putaris. Quasi uero tu quicquam in eo deliqueris, in quo si quid flagitij esset, meum certe totum id esset, qui neque tibi pro maximis tuis erga me meritis gratias egissem, neq; te rerum mearum certiozem pro mutua inter nos beneuolentia fecissem. Atqui utrunq; pridem tibi cumulate præstiti: idq; cum mea sponte quidem, tum P. Alcyonij hortatu feci, quem tibi singularis mei erga te animi, scriptæq; ad te epistolæ testem fero: nec enim certe mei cupidior est, quam tui studiosior. Voluit scilicet homo nostri amantissimus atque meorum in te studiorum

ma

maxime conscius, epistolam prius legere quam eam ad te mitterem. Misi autem cum ijs literis, quas ad Tac. Sadoletum, P. Paccium, Marium Castellanum Romam proxime dedi. Equidem cum tuas legerem, satis mirari non poteram, quorum aut negligentia aut improbitate ad te perlata non fuisset, praesertim cum suas reliquis redditas esse certo scirem. In ijs cum alia ad te multa scriberem, tum uero te hortabar, ut orationem illam qua causam nostram defenderas, aliquando ederes. Esse enim ex re mea, aut etiam totius Italiae dignitate, ut transalpinae gentes omnes intelligant, non defuturos fuisse innocentiae nostrae patronos, si per aduersariorum meorum impotentiam res legitimo Quiritum iure tractari potuisset. Id autem ut faceres, eo magis a te contendebam, quod de eodem P. Alcyonio intellexeram, eandem orationem, quae tibi superiore anno exciderat potius, quam conscripta fuerat, abs te potissima arte nunc esse perfectam. Quod si ita est, hortor te etiam nunc, & per amicitiam nostram obsecro, ut eam si qua de causa hoc tempore minime edendam censeas, ad me tamen quamprimum mittas. Hoc si feceris, maiorem sane opinionem tuam gratiam a me inieris. Extremum illud est, ut tibi persuadeas me daturum operam, ut ne te suscepti patrocini unquam poeniteat, etiam si orationem illam a te recognitam mihi non miseris. Ea enim quae in manibus habetur, iamque olim uel apud ultimos hominum Morinos, aut etiam in ultima Britannia a doctissimo quoque legitur & mehercule probatur: ea est perscriptione, ut dum extabit, non possit tuorum in me officiorum memoria non extare. Quid enim uel de me honorificentius uel in aduersariorum nostrorum impotentiam contumeliosius dici potuit? Vale. Patauij, IIII Id Jun.

CHR I

CHRIST. LONG. ALEXANDRO
PACCIO S.

Nondum plane constitutum habeo, plus ne uoluptatis
an doloris ex tuis literis traxerim. uoluptatis, quòd
incredibilem tuam erga me beneuolentiam præ se ferrent:
doloris quòd me humanitate abs te uictum, nec mihi ià in-
tegrum esse uiderem, ea aduersus te usurpare officia, quæ
tu amice quidem, sed magno mehercule meo pudore præri-
puijsses. Etenim cum tu ista doctrina atq; dignitate uir, ad
me non amandum modo, quod ipsum sane per se maximū
est, sed etiam absentem scriptis tuis defendēdum, tua spon-
te accessisses: par certe fuerat aliquod me grati in te ani-
mi signum dedisse. Nec enim nesciebam quid tu anno su-
periore, ad Iulium Medicem, qui à Pont. Maximo unus
uel potentia uel autoritate plurimum in Italia etiam nunc
potest, cum in mei commendationem amicissime, tū in cau-
sæ nostræ defensionem elegantissime, illo etiam meo tem-
pore scripsisses, cum propter uehementem aduersariorum
nostrorum accusationem, magna non tam apud S. P. Q.
Romanum, quàm apud omnes Italos inuidia arderem: ut
una, nimirum epistola, rebus nostris cum magno, tum in-
sperato fueris & præsidio & ornamento, idq; cum me de
facie nihil dum nosses, nec ego sanè quicquā minus quàm
tam præclarum patrociniū istinc expectarem. uolui equi-
dem eo tibi nomunc singularibus uerbis gratias agere: ue-
rum siue me beneficij tui magnitudo in ipso conatus arti-
culo semper oppressit, siue digna ad id quod moliebar ora-
tio destituit, testificari tibi literis meum erga te amorem
nunquam potui. Curauit tamen (quod proximum erat) ut
per P. Bembum, uirum singulari tum sapientia, tum elo-
quentia præditum, intelligeres, eo me in te esse animo, quo
pla

plane debeo, hoc est, longe optimo. Hic tu quasi parum in eo tibi satisfacisses, quòd ad me amādum prior accessisses, quòd absentis causam tanta grauitate cōstantiaq; egisses, quòd dignitatē nostram tuendam ac augendam potius suscepisses, scribēdum etiā tibi ad me putasti literas, quibus me ad firmandum inter nos amicitiam tum amantiſſime, tū honorificētissime inuitares. Iam perspicias opinor, quo me (nisi plane sim impudentissimus) pudore affici par fuerit, cum te partes meas antetulisse uiderem, atq; ea præcepisse officia, quæ à me sine nefario scelere, aut certe sine ingrati animi suspitione prætermitti non potuerunt. Et sanè cōmissum facinus admissumq; dedecus esset, nisi cū mihi uerba ad rem tantam explicandam defuissent, tum me ad id tēpus reseruassem, quo me tibi & gratias agere & gratiam referre simul posse sperabam. Quod cum ita sit, patrocineturq; mihi aduersus hæc omnia partim consiliorū meorum ratio, partim meæ erga te obseruatiæ consciētia. illud etiā tibi persuadeas uelim, me nō potuisse literarū tuarum lectione nō magnopere delectari: neq; id eò solū, quòd plenæ officij, diligētiae, humanitatis essent, sed quia ipse mihi plane, nō tibi modo gratulabar, cum ea in te, homine mihi tam amico, esse perspiciebam, quæ de insigni ad laudem doctrina tua multorum literis antè cognorā: & simul quòd perspiciebā me, aliquam apud te expurgandi silentij mei occasionem esse nactum. Atqui ut ad id semel ueniā, quod literis tuis cupere uideris, sic habeto, atq; existimes, te nō illud modo esse assecutum, ut inter nos perpetuo amemus: quod quidem ipsum cum tua nihil referat, mea certe plurimum interest: uerum me etiam daturum operam, uti ne te huius ad me amandum inductionis animi uoluntatisq; unquam pœniteat. Pollicerer hoc tibi prolixius, nisi in
anim

animo haberem, re, nō uerbis me tibi approbare, omneisq; uel cogitationes tuas officijs meis superare. Quod ne me temere scripsisse arbitraris, has uelim literas apud te syngraphæ, nō epistolæ uim habere, ut mecum quasi ob signatis tabellis agas, ni quæ tibi hic recepi, sanctissime omnia obseruaro, hoc est, opinionem tuam in tuenda amicitia nostra studijs meis uicero. Vale. Patauij.

CHRIST, LONG. STATHIO S.

ET si cū superiore epistola scribendi ad te finem mihi fecisse arbitrabar, uel quia mihi ad hoc quidem literarū genus non satis esse ocij intelligebam, uel quia te epistolā illam in eam quam uolebam, & optimam partem accepturum confidebā: commotus tamē proximis tuis literis, quibus subuereri uideris, ut parū syncera fide in gratiam tecū redierim, scribēdum iterum ad te putauī, cum ut literas tuas mihi nō iniucundas fuisse cognosceres, tū uero ut tibi significarē, gratiam nostrā, & quam de præclara tua indole semper habui opinionē, iniquorū sermonibus nunquā labefactatam fuisse. Tuli equidem moleste, quòd uel illis de me tam facile credidisses, uel ob nō satis probatā à me quādam epistolam tuā, inimicitias mihi denūciare: ut te autē odio meo dignum existimarē, adduci certe nō potui. Nec enim nesciebā, quid ætati, quid ingenio, quid facilitati tuæ tribuēdum esset: præsertim cū tibi nō tam tua sponte, quam inuidorū meorum impulsu, eò progressum esse perspicerē. Itaq; egi tecū paulo quidē seuerius, fortasse etiam asperius quam & tu expectaras, et ego mehercule uelim: sed nulla, mihi crede, iracundia permotus id feci, uerū aut plenioris intestini, ex quo tū grauius laborabā, dolore concitatus: aut ne me tu remissum ac dissolutum, imò uero tibi parum amicū arbitrare, si in eo te leuiter admonuissem, in quo ipse

ipse amicitia nostram grauiter laesisse uidebare, ἀλλ' ἤτοι
 ταῦθ' ὑποείξομεν ἀλλήλοισιν, σοὶ μὲν ἐγὼ, σὺ δὲ μοι. Ego enim
 cum nullas cuiusquam inimicitias mihi suscipiēdas existi-
 mo, tum neminē mihi non amicū esse cupio, qui ea quidem
 qua tu es indole sit præditus. Atque ut statim intelligas,
 quā te mihi iam non amicū modo, sed familiarē etiā hac
 scribēdi cōsuetudine factum putē, accipe quid ego literis
 tuis desiderarim, nō qui eas magni esse momēti res ducam,
 sed cū ut te ad eandē in scriptis meis libertatē usurpādam
 subinuitē, uel potius tuā in scribēdo ipse initer (sic enim
 accipio) tū ut in eo quod me prioribus tuis literis nō fecis-
 se querebare, tibi morē geram. Questus es autē, quōd eo-
 rum quæ ad stomachum meum parū facerent, te officiose
 non admonuissē. Iam primum, Salmonium amicū tibi
 atq; hominē gratū esse scribis: id si ita est, cur in eum tam
 acerbe inueheris? Sin tibi hoc permittis, quōd is de te atq;
 nomine Latino pessime sit meritus: cur hunc eundē in ea-
 dem epistola, amicū tibi & gratū hominē esse prædicas:
 præsertim si cū eo in gratia nunquam fuisti, aut certe his
 interpellātibus, quas tu quidē causaris, iniurijs, hodie esse
 nō possis? Quōd ut ita tibi tuo iure loqui liceat, illud qui-
 dē certe reticere non debuisti, sed omnino aperte scribere,
 quid tandē sit, quod ille nomini Latino uitio uerterit. Ne-
 que enim id esse mihi facile persuadeo, quod te istic dicere
 memini: Solere ciuium tuorū multos recte loquēdi rationē
 negligere. Nam ut homo grāmaticus, cum tu illum fortasse
 barbarum appellares, id acerbius dixerit, nulla sanē tamen
 insigni contumelia nomē Latinum affecisse, sed pro lin-
 guæ Latinæ dignitate potius egregie disputasse uideatur:
 qui ab ijs Latinum sermonem solœcismi foeditate interdū
 pollui ægre tulerit, à quibus maxime castum incorruptūq;
 serua

serua

seruari oporteat. Nisi tu fortasse in ea sententia es, uos ut literas non multo doctrinae studio, sed sola nascendi conditione cōsequi existimes: atq; eos qui lōge à Latīo orti sunt, in ijs capeffendis operam perdere, Latinos autē homines simul ac nati sunt, in cunis etiam diserte numero seq; uagire. Atqui certe nō negabis ciuū tuorum plerosq; ne Latine quidem scire, nedum Rom. sermonis puritatē in postremis habere. At in Iani Lascaris, hominis tibi amici, carmine uersum, aut uerbū potius quoddam nō probauit. Quid tum? an ideo tibi statim (ut uerba tua ponā) arma sumenda credidisti, tanquam de re Latina prorsus esset actum, si quid ille in eo hominis praesertim Graeci uersu improbasset? Vide mi Stathi ne huiuscemodi patrociniō transalpinis gētibus risum, Italīs stomachum moueas. Nam quod ad Ianum Lascarim attinet, est ille omnino mihi maiore & quasi sanctioris cuiusdā necessitudinis uinculo cōiunctus, quā tibi, quōd eius mihi optima Romae opera uni in Graecis literis uti licuerit: sed nō minus tamen Salmonio quā nobis amicus: nec mediūfidius indignari solet, si quis scripta ipsius etiam liberius quā par sit, cēseat. Quōd autem in eadē epistola braccatum quendā cōtumeliose appellas, in eo quid tibi, uelis plane nescio, nisi tu fortasse in te lusiisti, quem quidē cum Romae, tum Lutetiae Parisiorum, atq; nuper Venetijs nunquam togatū, raro penulatum, semper fere braccatum cōspexi. Atq; ut illud omittā, quo trāsalpinarum gentiū in Italos iniquitatē perstringis (nec enim te id ex animo dixisse reor, cū tu certe eos ita in uos animatos esse haudquaquam sis expertus) istud cuiusmodi tandem est, quo me sanē grauiter repunctum iri existimasti, si de puerili illa mea concione mihi obiecisses? de qua nihil amplius dicam quā quod s. p. q. Romanus iudicauit:
qui

qui me non solū ab huiusmodi calumnia dijs hominibusq; approbātibus absoluit, uerū etiā triumphū ex inimicorū meorū dolore iustissimum agere uoluit, quando me, quod quidē nulli adhuc mortaliū contigit, absentē uirtutis doctrinæq; ergo ciuitate Romana donauit: missis etiā ad me Venetias usq; publice cōsignatis diplomatis duobus, quorum me altero Senatus, altero Trib. pl. ciuitatis iure singularibus uerbis dignissimū iudicassent: idq; cum alijs, uti testantur, de causis, tū certe quod Italiā & urbē Romam eo laudassem modo, quo ante me mortalium nemo. Quod eō sane pertinet, ut intelligas S. P. Q. R. ideo mihi maximum honorem habuisse, quod se maximum quoq; à nobis accepisse duceret. quorū quidē secutus autoritatē Pop. Florentinus, mihi non ciuitatem modo suā, si me illuc ad instituentem bonis artibus iuuentutē cōferrem, sed uicena præterea quina in annos singulos sestertiorū nummūm millia ex ærario publico decreuit: quod etiā mihi adhuc nostra patrūq; memoria uni datum esse inficias non ieris. Transeo præclara illa & in causam nostram perquam honorificata tot doctissimorū hominū, tot principum uirorum testimonia, ipsius deniq; decimi Leonis Pont. Max. de contētione item illa, quæ mihi cum nonnullis uestris amicis anno superiore Romæ intercessit, iudiciū: etiā postquam ille nominis nostri delator, in me absentem tanto plausu tantaq; auditorū admiratione dixisset, ut eloquentia Romana cū eo & reuixisse et rursus extincta esse à plerisq; credatur. Quo quid manifestius, plus ualuisse apud æquos iudices absentis innocentia, quàm accusatorum gratiam atq; eloquentiā? quos id mihi potissimū tum obiecisse nō ignoras, quod tu mihi nunc in epistola tua uitio dabas. Quod nisi hoc in genere, ea mea esset causa, ut quid sentiam nolim
t explicare

explicare, ostenderem alijs rationibus, cur orationē illam mihi exprobrare non debueris. E quidem inuitus hoc ulcus refrico: sed ueritus sum plane, ut si tacerē, ne & crimē ipse agnoscere, & tibi parum satisfacere uiderer, quia me siquid esset quod me in literis tuis offenderet, uti te monerē petisti. Quare siquid contrā in his erit quo te ipse læsum putabis, postulo à te meo quoq; iure, ut in tua mihi culpa ignoscas, qui id mihi fecisse uidcor, quod et ratio et ipse tu mihi præscribebatis. Vale, et te mihi chariorē esse tibi per suade quàm ijs sis qui nos committere tentarunt: Patauij.

CHRIST. LONG. MERLINO

GELASIANO S.

Scribam ad te cum uacabit, uberius. Nunc enim eò tantum scribo, ut mihi non satis esse otij intelligas. Nam qui tuas attulerunt literas, ij cum longo interuallo quàm eas abs te accepissent, mihi reddiderūt, tū eo certe ipso temporis puncto, cū hinc proficiscerentur, nunquid ad te uellem petierunt, quo quidem etiā factum est ut neq; ad tuos quicquā omnino miserim: in quo tibi tamen propediē & cumulate satisfecero, sed non in eam plane quam tute cupere ostendis sentētiam, ut tibi pecuniā in sumptum suppeditent. Si enim annum item unum aut alterū impetrabimus, pecuniam quoq; impetrabimus. Sin illud teneri nō poterit, frustra nummorū meminerimus: quāquam hi si fortunis nostris uti uoles, tibi defuturi non sunt. Nec enim aut tam parū locupletes sumus aut tā pecuniæ cupidi, quin studia tua libenter ac liberaliter tueri possimus. Sed hoc tui etiā, nō solū mei fuerit cōsiliij. Orationē quā tantopere desideras, mitto ad te, nō satis quidē multis facturā illam, ut quæ ne mihi omnino placeat, sed hæc tamen ipsa illa est, cuius admiratione commotus Po. primum Romanus, ab-

senti

senti mihi ciuitatis diplomata statim expedierit quæ præ-
senti denegasset : deinde Florentinus uicena in annos sin-
gulos quina sestertiorum nummum nullia ex arario pu-
blico mihi decreuerit. quod ipsum nõ tam mirantur Itali,
ob pecuniæ magnitudinem, tametsi ea per se in eo docendi
genere est plane admirabilis, quàm quòd insolens sit &
adhuc inauditum, trans Alpeis accersiri hominem qui in
media Italia Latinas literas conserat. Sed hæc quoq; per
otium. Salutem Belleio, de quo non sane belli, nec quales
expectabamus, rumores ad nos perferuntur, sed quos ta-
men falsos esse sperem, cupio quidem certe. Vale. Ex ur-
be Patauio, v. Calend. Mai.

CHRIST. LONGOL. SIMONI

VILLANO VANO S.

Pergratæ mihi fuissent tuæ literæ, si quàm nobis lucu-
lente ingenij tui elegantiam expresserunt, tam iucun-
dum de uitæ tuæ rationibus nuntium attulissent. Sed id
& antiquum est, & haud scio an etiam fato literarum
quòdam comparatum, ut quo quis ingenuas artes comple-
ctatur studiosius, hoc fortunæ fluctibus iactetur acerbius.
Hæc enim, ne forte nescias, mihi tecum est communis que-
rela. Nam etsi ipse nulla insigni, ut nunc quidem est, rei
familiaris inopia premor; illud tamen eiusdem fortunæ in-
iuria commissum esse uideo, ut ea sit rerum mearum tenui-
tas atq; angustia, ut tibi ista spe, ista probitate adolescēti
auxilium meum imploranti, non dico non opitulari, quod
ipsum per se miserū est, sed uix benigne quicquā polliceri
possim. Ego enim, quod te satis intelligere existimo, pari
literarū studio incēsus et afflictus, procul à patria uitā a-
go, non meis iā, aut quod par erat, mcorū, sed plane alie-
nis opibus casus meos sustentans. Verum quando nemini

t 2 ANI

uni omnia deus cōcessit, nec ego quicquā otio nostro esse ducam uel iucundius uel honestius, facile patior apud cæteros plus opū residere. Mihi certe nunquā in mentē uenit, istorum cuiquā inuidere, quorum abs te insolentiā & iactationem ferri posse negas. Idē ipse de te cēseo statuas, nec te inanibus istis curis cōficias. Paruo tibi ad tuēda studia tua sumptu opus est. Is autem nusquā homini studioso & frugi deesse potest. Sed ad epistolam tuā: in qua quod te mihi de literarum tuarū silentio tam multis uerbis purgares, nihil sane necesse fuit. Quā enim ipse mihi in eo scribendi genere legē dixi, hanc cæteris quoq; omnibus dictā uelim: ut tum deniq; literis, cum id uel nostra uel amicorū intersit, utamur. Reliqua epistolarū genera, etsi me nō parum delectant, præsertim quas homo neq; stultus neq; infans conscripserit, ea tamen ab amicis nō magnopere exquiro: quorum officiū ad mutuam animorum uoluntatem, non ad inania hæc studia, semper referēdum esse iudicauī. Sic igitur facies, & per me quidem tacebis cum uoles, & quādiu uoles: ita tamē, ut mihi literarū tuarum sermo cessatione gratior sit futurus: sed ea, ut dixi, conditione, ne tu in eo parem à me uel gratiam expectes uel diligētiam. Vix enim credas quā mibi in tanto otio scribūdis literis parum uacet. Quod porro te nobiscum uiuere uelle ostendis, est id mihi quidem gratissimum: sed quid te ea in re iuuare possim hoc tempore, non plane uideo. Persequar tamen uias omneis, ut mihi consuetudinem tuam in optatis maxime fuisse aliquando intelligas: quāquam id te iam intellexisse literæ tuæ significabant, & certe ita est. Amaui te quo primum die cognoui: spectauiq; ex eo tempore semper, quemadmodum nobis de studiorum nostrorum rationibus inter nos commentari sæpius liccret. Verum nescius quid

quid tu ea in re animi haberes, curavi id scilicet adhuc lentius quam animorum nostrorum cōiunctio postulare uideatur. Nunc etsi mihi consiliorum tuorum rationes significasti magis quam explicuisti, tamen uidebimus diligenter aliquid, in quo sit tum certa tuendi otij tui fides: hoc enim mecum agere uideris: tum eius quam mihi tecum intercedere uelim, consuetudinis explorata facultas. Tu fac interim animo sis magno, nec quicquam esse putes tanti, quod studiorum tuorum iter interrumpat. Quæ nunc iacet afflicta, emerget mihi crede aliquando uirtus. Vale. Ex urbe Patuio, 1 x. Calend. Iun. Scripta iam diu epistola, nec eò data, quòd cui recte cōmitteretur non esset, accepi alteras abs te literas, multo miserabilius quidem & tristius quam superiores, sed in eandem tamen rationem conscriptas. Itaque hic mihi tantum admonendus es, ne te ægritudini dedas: quæ nec rationibus tuis quicquã profutura est, & studijs tuis multum etiã obfutura. Sed nec tã acerbus iste, quem impendere ostendis, casus uideri potest, ut cū eo tibi omnem libertatis & dignitatis spem abiiciendam esse existimes. Iã primum ea seruitus, si quidem seruitus dicenda est, alios mercede docere: tibi cum omnibus fere tui ordinis hominibus communis futura est. Deinde si sapis, nec ipse te nunc proijcis, uberes etiam inde fructus percipies. Denique non tam iustas abs te quenquam suis musis operas exacturum puto, quin tibi cum tuis rationem habere liceat, si non quatenus cupias, certe quantum homini qui & meditationis bono uti norit, & in rectam disciplinæ uiam iam olim ingressus sit, sufficiat. Postremo uelim te mihi hominem esse memineras, qui iam pridem non cum natura tua, quæ quidem tibi contigit optima, sed cum fortuna, quæ tamen omnino non sit pessima, luctari cœperis. Id si diligenter feceris,

nec spe fueris nulla, & ista qualiacūq; sunt, humaniter tu-
 leris. Agerem his de rebus tecum & certius & subtilius, si
 quibus conditionibus inuitere, & quo ipse sis statu mihi
 aperte exposuisses. Nunc in rerum omnium ignoratione
 summa, ad quid nam potissimum literas meas accommodē,
 aut quid tibi consilij dem non plane habeo. Sit tamen id
 caput, seruiendum tibi esse tempori. Ego enim ne diu ser-
 uias perficiam: operam quidem certe ac studium meum om-
 nne in eo tibi quā diligentissime nauabo. Extremū illud
 erit, quod etsi minimum præsidij affert, est tamen omnium
 certissimum. Persuade tibi in re familiari mea esse nihil,
 quod tibi non commune mecum esse uelim. Iterum uale.
 IIII. Non.

CHRIST. LONG. ST. SAULIO ET
 M. ANT. FLAMINIO S.

ET si constitueram nihil ad uos literarum dare, nisi me
 uel scriptis uestris ipsi prouocassetis, uel hic certe ali-
 quid epistola dignum nobis occurrisset: tamen cum istuc
 P. Alcyonius proficisceretur, homo nostri ita studiosus, ut
 se sine meis literis hinc discessurum esse negaret, scripsi
 has ad uos, pro summa uestra inter uos coniunctione, cō-
 muniter, quibus id à me unum intelligeretis, eosdem nos
 adhuc esse, quos hic reliquissetis, duntaxat ut pro re nata
 neq; pristinae uitæ splendorem, neq; otij quietem, neq; sin-
 gularem eorum quibuscum uiuo, erga me beneuolentiam
 desiderem. Nam illam consuetudinis uestræ iucunditatem,
 illam sermonum, in quibus mihi erant fere omnia, suauita-
 tem ita requiro, ut non in uicinam aliquam domum, quod
 quidem fore initio putaram, sed in ipsam plane ultimam
 Britanniam cum hospitibus meis demigrasse mihi uidear.
 Sustentat me tamen una & consolatur maturi uestri spes
 reditus

reditus: cuius expectatione ne me dicta die longius suspen-
 datis, uos etiā atq; etiā rogo. quāquam enim nobis iā inte-
 grum nō est eodē ut posthac tecto utamur, ea tamē locorū
 uicinitas futura est, ut totos dies iuncti simul esse possi-
 mus. Quid etiā? quid? quōd scilicet in medijs istis curis
 ridere uobis liceat. ego certe rideo, non ea quidē ipsa quæ
 nobis proponuntur, sunt enim magnæ deliberationis, sed
 quōd ad me aliquando tandē uentum sit. Solicitor crebris
 ex Germania literis ut M. Luteri causam suscipiā: ab ur-
 be Roma nuntijs, ut hominē stylo persequar. Missi sunt
 utrinq; ad me cōmentarij pleniores, pollicitationesq; eius-
 modi ut omnino scripturus sim, si id sine institutæ studio-
 rū nostrorum rationis incōmodo præstare possim. Causa
 me interdū mouet, qua quidē neq; illustrior neq; grauior
 alia unquā reperiri queat. Cōtrā me deterret negotij ma-
 gnitudo: nec enim difficilius quicquā esse puto, quā, non
 dico tantis de rebus copiose grauiorq; dicere, sed eas uel
 Latinis literis illustrare: quod à nobis tamen perfici posse
 nondū plane despero. Cōmentabimur quidē aliquid, ne so-
 li cessasse uideamur. In utram partem? In utranq; scilicet,
 quo certius tota de re iudicare possimus. quāquam quō me
 uel grati animi officium, uel tot ætatum gentiumq; cōsen-
 sus uocet, nō ignoratis. Et certe durior est Martini causa,
 quem & Pont. Maximus diris omnibus iam defixerit, &
 Cæsar ipse nuper hostem iudicavit: sed nondū tamē bono-
 rū omnium iudiciū perdidit. Germania certe ad eā hodie
 tuendā multo erectior est quā antea unquā fuisse existi-
 metur. In Pōtificis causam si descēdo, id periculi est, ne me
 potētioribus uidear uēditare, atq; eorum etiā flagitijs au-
 torem præbere. In Luteri, ne contra religionē sentire &
 facere aliquid existimer, qui hominē damnatū defendam.

t 4 Sed

Sed cū primum constitutum aliquid habuero, faciam uos fortasse certiores. Salutem communibus amicis, nominatim autem Do. Saulio & Hectori nostro. Nam de Io. Saulij ualitudine ita sum sollicitus, ut hoc in genere nec quid scribam, nec quid à uobis petam, satis reperiam. Vereor enim ne quod audire nolim rescribatis. Sed hoc uestri fuerit consilij, sit ne de eo aliquid ad me mittendum. Ego enim quod unum absens possum, saluti eius uota facere non desino. Valete. Patauij, Prid. Id. Iun.

CHRIST. LONG. STEPH.

SAVLIO S.

CVM ad xvii. Cal. Iul. tristem illum de Io. fratris tui obitu nuntium accepissem, scripsi ad te statim pro tempore pauca quaedam, eaq; ipsa ne mihi quidem tum satis probata: quippe qui beneuolentia magis erga te mea adductus, testificaturusq; tibi dolorē meum, eò festinanter descēdissem, quàm quòd aut te uirum fortissimum, casum istum tā acerbe ferre existimarem, aut si tu eo quasi grauißimo accepto uulnere frangerere, ipse me tibi mederi posse cōfiderē, qui sane consolandus erā, propterea quòd fratris tui morte molestius nihil iam dudū tulissem. Verum lectis hodie tuis literis, quibus mihi rescribendum putasti, cū magnū ex officij mei cōscientia fructū cepi, tum uero ad minuendū luctum tuum pusillam illam meā epistolam multū ualuisse cognoui: qui uniuersum tibi tuum dolorē à me exhauriri potuisse significes, si certam tibi spem, bene cum eo qui nobis occidisset, agi, attulissem. Ego uero, quanquam nonnulla in eo mea est culpa, quòd tanta de re subito & exigue scripserim, tamē te singulari propè prudentia uirū istiusmodi rerū, præsertim quas in ore atq; in animo semper haberemus, minime admonēdū existimaui.

Arbitrabar

Arbitrabar enim tibi homini è religione Christiano, nihil æque in mentem tum uenisse, atq; de illius manibus cogitare: quos quidem nō modo miseros nō esse, sed in æterna illa ac beata domo ætatem agere, acta hominis uita te docere poterat. Quod ipsum etiam tibi à me satis significari tum putabā, cum ea illum probitate floruisse testarer, ut Probi cognomine merito nobilitatus esset. Atque ita est profecto mi Stephane, si cuius unquam pietas atq; singularis innocentia ab impiorum pœnis tuta cœloq; digna mihi uisa est, Ioannem certe tuum ab hac rerum humanarum perturbatione, in diuinas illas sedes migrasse non dubitanter affirmare ausim. Non faciam ut hic singulas eius uirtutes atque ornamenta commemorem, quibus illum & beatum fuisse dum uixit, & hodie beatissimum esse iudicem: uereor enim ne dum diuinæ eius bonitati testimoniū dare cupio, desiderium tuum refricem, uel dolorem potius augeam, sed si tamen, quemadmodū ostendis, & certe par est, simplex illa tibi de dolore ipsius cura relicta est, ualde iubeo sperare te, imò uerò plane confidere, non posse non optime cum eo illic agi, qui nobiscum hic optime semper & sanctissime uixerit. Atq; hæc quidem de Io. fratris tui manibus, quorum apud me tam explorata est salus, ut eos mihi ueneratione potius quàm misericordia persequēdos. putem: atq; etiā propitios iam exoptem. Reliquū est, ut humana ista omnia qualiacunque sunt, sapienter tibi & fortiter ferenda esse ducas, qui præ cæteris uni sapientiæ studio sis deditus, & eo animi robore præditus: ut quæcunq; uulgus admiratur aut timet, ea ipse tu, si animū induxeris, contemnere possis atq; despiciere. Induces autem facilime, si, quod te facere arbitror, philosophiā ipsam nihil aliud esse nisi perpetuam mortis cōmentationē semper

memineris. Vale. Ex urbe Patauio, IIII. Cal. Sextil.

CHRIST. LONG. STEPHANO
SAVLIO S.

SI quid unquam ex hominis mihi necessarij morte dolo-
ris cepi, acerbissimū certē nobis de Io. fratris tui obitu
nuncium fuisse, tu pro meo in te tuosq; omneis, sed illum
in primis amore existimare potes. Tanti enim semper ho-
minem feci, quanti apud me is esse debuit, quem & tu face-
res plurimi, et mihi amicissimum esse iudicarem: tum uerò
ea probitate præditum cognoscerem, quæ illum Probi co-
gnomine merito nobilitasset. Verum quid agas? sic nobis
hunc casum ferendū esse censeo, quemadmodū decet eos
homines, qui nec de animorū immortalitate quicquam du-
bitent, & illum mortale hic fuisse, & se nō diu superstites
ei fore sciant. Profecto cū mihi una sententia genus huma-
num iam inde à cōdito orbe damnatū esse in mentē uenit,
cū omni spe præcisa nos ad ultimū suppliciū omnes quo-
tidie rapi uideo, cū nullam omnino ullius aut fortune, aut
ætatis, aut uirtutis rationē haberi perspicio: facit ipsa sci-
licet salutis desperatio, nō quidē ut omni doloris sensu ca-
ream (hoc enim nobis in tantis malis sit fortasse optandum
magis quàm sperādum) sed ut quadam animi æquitate me
sustentans cū amicorū exitus humanius feram, qui eōdem
ipse me duci uideā, tum uerò ut de me præcipue cogitem,
et hoc ipso uno me cōsoler, quòd solatio relictū loci nihil
intelligā, duntaxat, quin nobis uelimus nolimus pereundū
sit. Nam ut ista, quæ uulgò acerbissima putantur, non tam
horreamus, quàm multitudinis opinione timēda sunt, hoc
nobis ipsum cum persuasionis nostræ certa fides, tum etiā
animus ipse præstare potest: quem quidem tu, cum & na-
tura sis nactus optimum, et multarum rerum usu, multaq;
doctrina

doctrina, & quod caput est religionis Christianæ pietate instructissimum, seras ea moderate oportet, quæ nec uitari, nec accusari à quoquam posse constet. Hac enim lege in uitam ingressi sumus, ut aut statim occideremus ipsi, aut diutius uiuendo, eos non sine dolore aliquando amitteremus, quos uel plus, uel aliter atque par fuerat, charos habuissemus. Scriberem plura, aut his etiam leniora, nisi tum ea te adhuc meminisse certo scirem, quæ in hanc tecum rationem multa nuper disputauit: tum uerò eam esse animi tui firmitudinem, ut ne his quidē remedijs magnopere indigeas: facere tamē propter beneuolentiā non potui, quin tibi hoc tempore meum uel officium per literas præstare, uel amorem quacunq; ratione testificarer. Vale.

CHRI. LON. M. ANT. FLAMINIO S.

Iucundissimæ mihi fuerunt tuæ literæ, quibus cum alia multa nobis non ingrata, tum uerò disertis illius philosophi uanitatē atque ineptias facete admodum exequerebare. Est is tamen mi Flamini eo ingenio, ut non modo à bonis omnibus irridendus sit, sed pessime interdum accipiendus, uel potius quasi pestis quædam omnino cauendus: qua in sententiâ etsi iam olim esse cœperam, tamen nuper ab eo ipso in ea sum plane confirmatus. Nam cū post diem tertium quàm superiores ad uos literas dedissem, ad me reuertisset, necdum deliberatum habere se diceret, utrū institutum iter persequeretur, an uerò se hinc Venetias, ad eos quos ibi ægrotos multos reliquisset, curandos referret: cohortatusq; essem hominem, ut si non aliam ob causam, certe quo consuetudine uestra per otium aliquando frueretur, istuc ire pergeret. hic tibi nō ausim uir optime mihi que charissime, quæ homo impurus in te patremq; tuum euouerit, commemorare. Nam Hectorem

rem nostrum quasi hominē imperitum & indoctum longe aspernabatur. Stephanum uerò, etiam ut auaritiæ sordibus inquinatum execrabatur, qui à se Lazarum Bonamicum tam facile dimisisset, quem duplicato operæ premio retinere potuisset. Tu uerò (sed talia sunt, quæ ne literis quidem honeste committi possunt) tantum habeto, pessime illum de te & sentire et loqui. Ego qui tum intimis sensibus angerer, animi æquitatem uultu ægre sustine rem, sed simulatione tamen eam mihi tuēdam arbitrabar, rogo hominem, unde nam illa quæ in te cōferret, rescuisset, qui te uix de facie idq; paucos ante dies nosset: me quidem, qui tecum annū amplius unum familiarissime uixissem, nihil in te quod non homine ingenuo, & ijs quibus à puero deditus fuisses, optimis artibus dignum uideretur animaduertisse. Hic simiolus ille cū aliquandiu hæsitaasset, nec impudetiæ suæ exitum alium, credo, reperiret, Erras, inquit, Longoli, erras, si quod te uel ingenij uel uirtutis lumen in eo perspexisse putas, qui & ipse pædagogus sit et pædago patre auoq; natus. Quid quæris? nisi equidē ipse hominis amentiam, sed eiusdem quoq; petulans mendacium flagris coarcendum iudicauit. Atqui uides, quæ sit hic meæ, præsertim aduersus istiusmodi homines, causæ libertas. Itaque totum me ad sanandam, si qua ratione possem, eius stultitiam cōuerti, uerbisq; satis multis ostendi non modo quàm præposterum esset, & à boni uiri officio alicnum, alienæ uirtutis detractioe sibi laudis aliquid quærere: sed etiam quàm illiberale in alienis uel iuste insectandis uitijs libenter occupari. Qua quidē oratiōe hætenus ille cōmotus est, ut fateretur me recta quidē sentire & monere, sed se tamen nescio cuius tuæ epistolæ tam cito obliuisci non posse. Verum indignus est, de quo
tam

tam multa, quæ nec ipse sane tamen scripsissem, nisi te pro mutua nostra beneuolentia admonendum putassem, ut etiam atque etiam uideres quantū illi tribuendum committendum uel esse iudicares: qui cum te ob os ita quemadmodum scribis, dilaudet, absentem tamen tam acerbe diuexet, & quasi reum perpetua oratione insectetur, ne illud omnino reueritus, apud quē te accuset: sed hoc quoque singularis eius stultitiæ sit argumentum. Quod mihi de literis à me tibi scriptis gratias agis, facis tu abundantia quadam humanitatis tuæ, ut ea quoque grata habeas, quæ nisi tibi libenter præstarem, is ego certe non essem, quem tu me esse semper prædicasti, quanquam illas non tam tua quàm uel P. Alcyonij, uel etiam mea ipsius causatum conscripsi, qui & tuas illicere profecto cuperem, & ita mihi tecum quoquo modo loqui uiderer. Quod si rariùs à me adhuc factum est quàm necessitudo familiaritasq; nostra postulare uideatur, uelim cum mihi id in primis molestum esse iudices, tum uerò me posthac non commissurum credas, ut ullo uel temporum uel locorum interuallo iter amoris nostri & officij mei facile interrumpi possit. Tu modo fac, ut quam mihi tuis ipse literis diligentiam nauare coepisti, eam mihi in reditum uestrum nihilominus præstes, id est, ut de rebus istis omnibus me quàm accuratissime certiorē facias. Nec enim nescis quàm ego sim istiusmodi rerum curiosus, neq; sane à me dici potest quàm mihi in eo quod de principum istorū conatibus scripsisti gratum feceris. Itaq; res eorum gestas uel euentum belli potius à te expecto: qua quidē expectatione ne me diutius torqueas, uehementer à te peto, & si pateris, etiam te rogo. Salutem Do. Saulio & Hectori nostro. Vale. Ex urbe Patauio, IIII. Caled. Sextil.

Christ

CHRIST. LONG. M. ANTONIO
FLAMINIO S.

Scripseram nudiusquartus communes ad te & Step.
Saulium literas, daturus eas P. Alcyonio: qui cum istuc
iter haberet, se tamen profectiois suæ consilium abiecturum
potius quàm sine meis literis ad uos uenturum esse
ostēderat: sed nosti hominis ingenium: ille enim & cœnæ,
quam ei opiparā hic dederamus, & laudum, quibus à no-
bis ornatissimus discesserat, & literarū, quas summa con-
tentione ut festinanter scriberem peruicerat, oblitus, pro-
fectus esse dicitur: quod uos idcirco scire uolui, ut meis uer-
bis hac de inhumanitate cū eo expostuletis: quanquā id-
ipsum de quo queror, nō omnino incōmode nobis cecidisse
uideri possit: ea enim ijs literis incaute cōmisseram, quæ
illum in primis celatum esse cupiebam. Perfecerat scilicet
pristinæ nostræ consuetudinis usus, ut magis quibuscum
agerem in mentem mihi ueniret, quàm cui literas daturus
essem satis meminissem: eas porro ipsas, cum aliter initio
statuissem, tibi tamē uni inscripsi, quod eodē ferē tempore
de Io. Saulij obitu sum à Cæsare Fulgoso factus certior.
Itaq; uisum est faciendum, ad Ste. Saulium præcipuas &
isti tempori accōmodatiores mittere. Tu si grauabere mi-
hi Latine scribere (scio enim quàm hoc in genere tibi nun-
quam satis facias, qui cæteris, mihi crede, satisfaceres, si
quātum in eo ualeas, tantū auderes) per me quidem Ita-
lice scribas licet, idq; ita deniq; si quid habueris, quod me
scire nostra intersit: sin minus, tacebis quoad uoles: uoles
autem tandiu me autore, quandiu nihil erit quod scribas.
Saluere à me iubebis Do. Saulium & Hectorem nostrum.
Ex urbe Patauio, xvi. Calend. Iul. De ludorū appa-
ratu, & tota decursionis ratione: hoc est, quis cui cōmissus
esset

esset, qui rem strenue gessissent, qui palmā deniq; tulisset, item qui in arena corruissent, qui, & quot, & quatenus hastas infesto cursu confregissent: breuiter singulorum dierum acta & casus ad te diligentissime, ut pollicitus eram, perscripsissem, nisi Bernardini contentione perfectum fuisset, primum ut res ad Id. reijceretur, deinde etiā ut S. C. tolleretur. Itaq; scito legitimos ludos à nobis nullos spectatos esse. Tantum uoluptatis modo, quātum cum tu hic aderas percepisse.

CHRIST. LONG. SIMONI
VILLANO VANO S.

ET si minime dubitarā, quin meæ tibi apud Fr. Rubriū literæ magno essent adiumento futuræ, quem mea causa omnia & uelle & cupere sciebam, gratissimum mihi tamen fecisti, quod quā is te liberaliter cōplexus esset, ad me diligenter scribendum putaris. Perfecisti enim tuis literis cum ut rebus tuis bene consultum à nobis esse intelligerem, tū uerò ut tibi quasi præsens summa cū uoluptate gratularer. Istā igitur urgebis facultatē mi Villanouane, et quātū tibi semper optauimus ocij, tanto nūc perfruere. Tu modo fac, ut eius tibi ratio diligēter cōstet, et nos scriptis aliquādo laceffas tuis, præsertim si quid erit, quod ad me de rep. scribas. quāquā enim nullā eius mihi partē attingendam putauī, qui nihil hoc ocio ducā neq; sanctius neq; suauius, tamen nō dici potest quā quid in ea geratur, mē sceatur, turbetur, scire cupiam. Suaue est enim mari in magno: nosti cætera. Neq; uerò multum uelim in eo scribendo ponas industriæ. Plebeijs aut etiam Gallicis uerbis per me quidem ea exequare licet, modo ut ne quid eorū quæ literis recte cōmitti possunt me lateat, etiā si sine capite, rumore nuncio, ad te delata fuerint: quibus tamē notā aliquā
ad ca

ad caput uelim affigas, qua certa ab incertis discernantur. Id ut facias te tam rogo uehementer quam quod uehemētissime. Vix enim credas quam sim eius generis rerū curiosus. Velim meis uerbis Vercellano nostro salutem referas. Vale. Ex urbe Patauio, Cal. Iul. Sed heus tu. ita ne uel arcae nostrae confidis, uel tanti tuas epistolas facis, ut in singulas binos sestertios tabellario ascribas? Assē tantum opus erat, estq; is legitimus uel in pleniores literarum fasciculos sumptus: nisi tu fortasse proximis εὐαγγέλια deberi putasti: cuius quidē rei te non mea magis quam tua causa certiore faciundum putauī.

CHRIST. LONG. RVBRIO S.

Non putauī me tibi, quam de Villanouano nostro mihi gratum fecisses, aliter posse ostendere, nisi in eo declarando nouo literarum genere & Latine tecum agerem, qui Gallice adhuc egerim: & quanquam in eo nihil à singulari tua uel in studiosos omnes liberalitate nouum, uel erga me beneuolentia alienū, fecisse uideare: tamen scito me tantū ex isto tuo in ipsum beneficio uoluptatis cepisse, quantum literis exprimere non sane possim. Scripsit enim is ad me qua abs te humanitate acceptus esset, quid tu sibi mea causa promississes, quid etiam iam praestitisses, quibus de rebus primum tibi, ut debeo, maximas gratias ago, qui tanti literas meas feceris, ut ijs lectis non solum opera, qua quidem fuissē contenti, sed opibus etiam tuis hominem adolescentem, optimum quidem illum atque doctissimum, sed fortunae iniuria abiectum, tuendum tibi ornandumq; susceperis. Deinde tibi recipio, te ex ista liberalitate tua maiores in dies singulos fructus percepturum esse: is enim apud te iam est, qui cum magno tibi quotidie usui multis in rebus esse queat, tum uero eas colat

colat & tractet artes, quibus nominis tui dignitatem, etsi domi forisq; claram satis illam, illustriore tamen possit redere, sed hæc illum præstare malim, quàm à me prædicari. Extremum illud est: quãuis hominẽ sua iam causa cõmendatum habeas, sisq; in eo quod ei pollicitus es uel constantiæ tuæ causa permansurus, nihilominus tamen abs te maiorem in modũ peto, ut quemadmodũ cœpisti, eũ tu omni tua beneuolentia atq; liberalitate cõplectare. In Britannia qui tumultus adhuc sint, à te uehementer expecto: ecquid item Insubres rerum nouarum moliantur. Mera hic enim nobis narrantur monstra, copias nostras in Pirenæis montibus omnes fere cæsas esse, Franciscũ ex Eburonibus sese in regnũ trepide recepisse. Pont. Maximum noua consilia capere. Mediolani res male pacatas esse. Barrensem cum magna Germanorũ manu aduentare. Heluetios cum Cæsare sentire. quæ etsi magna ex parte uel omnia potius falsa esse non dubito atq; à Cæsarianis ipsis cõficta: facias tamen, si me amas, & si quid explorati habes, de omnibus certiozem. Vale. Ex urbe Patauio, Calend. Iul.

CHRIST. LONGOL. SIMONI
VILLANO VANO S.

A Ccepi hodie tuas literas post horam octauam: quæ mihi iucundissimæ cum fuerint (eos enim quos in primis expectaram de rep. nuntios attulerunt) hoc tamen asperserunt molestiæ, quòd me tibi calumniæ nomine suspectum esse significarent. Ego uero mi Villanouane tantum abest, ut te, quem multis de causis facio plurimi, in crimen uocare uelim, ut ne calumniam omnino grauem à te passus, tecum sim unquam expostulaturus. Iocari scilicet tecum tum uolui, atq; te interim hominem plane hospitem improbitatis tabellariorũ, quibus nos prædæ esse dolebã, u
leuiter

leuiter admonere. Nā quòd epistolae tuas ne minimi quidem abs te putari scribis, agnosco equidē modestiam tuā: sed tamē scito eas à nobis in maximis poni, neq; à te quicquam mihi hoc tempore fieri posse gratius, quàm si talibus de rebus crebro me et diligēter certiozem facias: ita tamē, ut ea demum literis committas, quæ prolata tibi fraudi futura non sint. Malo enim aliqua nescire quàm te mea causa quicquā periculi adire. Percrebruit hic rumor atrocior quidē ille quàm ut libeat credere: sed constantior quàm ut omnino contemni debeat: Tactam de cœlo Mediolani Iouis arcem nuper conflagrassē. Tu si quid exploratius istic erit, de eo statim ad me scribes. Vale. Ex urbe Patauio, Non. Quintil.

CHRIST. LONG. FRAN. RVBRIO S.

Simon Villanouanus certiozem me hodie per literas fecit, addubitare te num epistolam, quā ad me nuper Latinam dedisses, acceperim. Ea uero mihi reddita est, fuitq; gratissima, & quod inter nos dictum liceat, multo etiam quàm expectaram elegantius conscripta. Sed Vercellani scilicet nostri atq; ipsius Villanouani consuetudine iam factus est orationis tuæ cultus nitidior, quàm tibi per nostrorum iureconsultorū literas adhuc licuerit. Ad eam autē nihil rescripsi, uel quòd necesse non putabā, uel quòd te mea causa ab regijs negotijs abduci nollē. Scio quàm hoc præsertim tēpore laboriosam obeas legationē, quàm item hoc scribēdi genus otiosorū sit hominū, non eorum qui in magnarū nouarūq; rerū deliberatione totos dies uersentur. Sed tamen si quo literarum nostrarum studio teneris, faciam ut in eo officium nostrū posthac ne desideres. Tu mihi modo fac epistolæ argumentū semper præbeas. hinc enim nihil est quod expectes: istuc omnia undiq; ad te perferuntur

perferuntur. Sed ne plane sit inanis epistola, scito quæ de copijs nostris in Pyrenæo concisis ad te nuper scripsi, & tu uera esse negas, ea hic omnia in dies singulos magis ac magis confirmari. Legi equidem heri epistolam Venetijs missam, quæ duas nostras legiones cū aliquot equitū turmis & decem Germanorū cohortibus subito Hispanorum aduentu oppressas esse nuntiarent: quod quidem ut credam, etsi adduci nō possum, facit tamē istorum uel constantia uel pertinacia, ut etiam nunc animi pendeam. Tu mihi hunc, quæso, scrupulum eripe, atq; ea tota de re paulo me accuratius certiore facendum curato. Tibi enim ad hoc ipsum non satis esse otij intelligo. Vale. Ex urbe Patauio, III. Id. Quintil.

CHR. LONG. SIM. VILLANOVA. NO. S.

Accepi binas abs te paucorum dierum interuallo literas, easq; & officij & rerum nouarum plenas. quod ipsum cum dico, non iam expectas, opinor, ut illas mihi gratas quoq; fuisse adijciam: id enim tu, uel tacente me certo scire potes. Tu modo fac, ut quam mihi adhuc istic nauasti diligentiam, in ea mihi præstanda pari studio atque assiduitate perseueres. Neq; uero te cessatio mea deterreat: scis enim quàm sim in scribendo natura piger; sed si me amas, hoc sæpius mecum agito, quòd ad excitandam ignauiam nostrā crebrioribus literis opus esse perspicias. In eo etiam mihi ueniam abs te dari uelim, ut mea posthac causa sis paulo quàm adhuc fueris, istiusmodi rerū curiosior. Ego enim qui à spectaculis & ludis non ualde abhorream, principum nostrorum turbas & motus quasi scenam aut theatrum aliquod *πολιτικὸν δράμα* mihi libenter propono. Sed hæc tuo tamen commodo omnia. Nunc ad literas tuas: in quarum posterioribus quòd significas exer-

citus nostri cladem maiori nobis esse infamiae quam fuerit
 rebus illis detrimento, paucos enim omnino in ea pugna
 cecidisse, uelim ita sit. Sed tamen hic pro certo habetur, cum
 copiarum nostrarum ducem in hostium manus uiuum de-
 uenisse, tum uero regnum uniuersum ab Hispanis eodem
 uictoriae cursu recuperatum esse. De Pompelona quidem,
 quae ipsa Vasconum caput esset, quin in hostium potesta-
 te sit, hic dubitat nemo. Fanum autem Ioannis, quod est in
 saltus Pyrenaei faucibus oppidum munitissimum, a nostris
 adhuc teneatur nec ne, nondum exploratum habemus. Ea igitur
 de re certiores nos quam primum feceris, simul et quae
 pace quibusque praesidijs Mediolanum firmatum teneamus.
 Nam ne illa quidem quae uellemus afferuntur, tametsi Lau-
 trecum cum non contemnendis Aquitanorum et Heluetiorum
 copijs in Italiam aduetare audimus. De militari Bellaei no-
 stri tribunatu, bene uelim ominere: quamquam enim Marti-
 cum Musis haud ita belle conueniat: sunt ea tamen illae uel
 prudentia uel suauitate, ut ferociam eius nihil difficulter in
 potestate sua habiturae uideantur. Mitto tibi literarum
 fasciculum, quem uelim Lutetiam diligenter perferendum
 cures. Id autem facillime ex sententia nostra confeceris, si
 in eo Rubrij nostri uel opera uel autoritate uti uoles.
 quod ut facias, et uel ei plurimam meis uerbis salutem imper-
 tias, a te uehementer peto, et si pateris, etiam rogo. Quo-
 tiescunque a me tabellas, cuiusmodi haec sunt, exteriori sui
 parte rubrica oblitas accipias, scito tibi nihil earum no-
 mine tabellario persoluendum esse, me quod opus erat hic
 erogasse. Vale. Ex urbe Patauio, XI. Calend. Sextil.

CHRIST. LONGOL. SIMONI

VILLANO VANO S.

Nihil erat, quod te mihi de literarum intermissione
 excusares

excusares, quam nullam adhuc fuisse uideo, etiam si tu in Formiano quodam tibi relegatus esse uideare, tum uero omnia sic suspensa esse intelligo, nihil omnino ut sit, quod ad me pro certo scribere potueris. Duas illas, quas te mihi misisse scribis epistolas, accepi, fueruntq; mihi iucundissime: nec tamen eiusmodi, ut respondendum illis quicquam fuerit, præter illud, magnam me ex earum lectione uoluptatem cepisse. sed quotidiana huiusce rei testificatio, ex amicitia nostra sublata iam esse debet. De Antonij Prætiani ad Iccium portum profectio, iam pridem hic audieramus. Quæ uero de Lautreci equitatus legionūq; numero prid. Cal. Sextil. nuntiasti, nemo hic credit, cōtraq; omnia quæ nolim, huc afferuntur. Illum cū tyrone & collectio exercitu, tum parua nec ea satis fida Heluetiorum manu Mediolanum uenisse. Pōtificis copias & genere & numero firmūsimas, iam in hostico castra posuisse. Exercitum nostrum oppidorum munimentis se tueri. Sex Rhetorum milia in Mantuanum agrum ex Germania peruasisse. In ulteriore autem Gallia Cæsaris copias in dies singulos magis ac magis augeri. Regi decretū esse bellum ducere, nec nisi ex occasione summa manum conferere. qua in sententia si ille perstiterit, plane uicimus. Sin minus, ut etiā superiores discedamus, uereor tamen ne magno nobis constet uictoria. Sed hoc deus aliquis uiderit. In Hispania audio eas ciuitates, quæ se in libertatem uendicarant, ui expugnasse oppidum, in quo Ioanna regina à Principibus adseruaretur: atq; eo casu liberatum esse Gallorum præsidium, quod in arce Pompelonensi ab Hispanis obsidetur. Soluta enim obsidione recurrisse illos statim in intimā Hispaniam, reginæ opem laturos, quæ in plebis potestatem iterum uenisset. Quod si ita est, ducesq; nostri tanto for-

tunæ beneficio sunt usi : non dubito quin omnis iam Vassconum regio ad imperium redierit . Tu si quid hac de re exploratius istic erit, facies mihi notum id ut sit: itemq; illud, quæ nam in Galliarum parte Cæsaris Regisq; exercitus paruo flumine diuidantur. Mirū enim nihil de eo certi nobis adhuc esse allatum . Illud penè præterij quod minime omnium uelim , Regi stare sub signis in Gallia equitū quidem millia circiter quindecim, legiones uix septem. sed eas uirtute fideq; præstantissimas. Cæsarem uero in cogendo exercitu adhuc esse occupatum : sperari autem ut propediem equitatu nos æquet , peditatu longe superet . Tu de his omnibus, & siquid præterea noui, ad nos curiosius scribes, atq; mea causa res huiusmodi omnes sagacius aliquanto odorabere . Cum enim ostendas te ea tantum scribere quæ ex prætereunte exceperis, uenit mihi in mentem suspicari te parum mea causa laborare . Sed non plus tamen contendo quàm rationes tuæ patiantur. Vale. Ex urbe Patauio, v i. Id. Sextil.

CHRIST. LONG. IULIO TOMAROTIO S.

Non cōmissem ut tua me epistola prius opprimeret, quàm tu à me literarum aliquid accepisses, si uel ubi esses certum habuissem, uel quid ad te potissimum scriberè mihi in mentē antea uenisset. Scis enim eā temporū tuorū rationē adhuc fuisse, ut neq; tu, propter uarios nauigationum tuarū cursus, certo loco cōsederis: neq; ego, propter casus tui acerbitatē, ullo tecum scribendi genere agere potuerim, qui nec quo te cōsilio iuuarē, nec quod tibi pollicerer, haberē, nec te uirum fortissimum omnino cōsolari auderem . Itaq; etsi ad literarū tuarum lectionē erubui, quæ cessationem quodammodo mihi exprobrarent meam, liberarunt

rarunt me tamen eadem ipsa magna molestia, quod & te
 Romam saluum uenisse significarent, & eam prae se animi
 tui ferrent magnitudinem, ut gratulandum potius uirtuti tuae
 quam te cuiusquam oratione confirmandum iudicarem. Sic
 enim certe me tu in tanto rerum tuarum naufragio, cum de
 te spe iubes esse maxima, tum uero ne tuorum incommodorum
 nuntijs quicquam perturber, cohortaris: ut & priscam
 illam uel in te uno Po. Ro. fortitudinem mihi uidear agnos-
 scere, & in eam interdum etiam spem ueniam, ut te fortuna
 aliquando complectatur unice, quae illa iam aliquot annos
 terra marique iactatum insectata sit acerbissime. Sed hoc ipsa
 uiderit: te quidem certe apud mortales omnes plus ex ista
 tua constantia laudis relatum perspicio, quam illa aut tibi
 iam ademerit, aut etiam in posterum rebus tuis nocere possit.
 Quare fructu isto tuo mi Tomaroti inuicto animi robore:
 & quod iam summa omnium nostrum admiratione facis, spes
 res omnia semper optime, & quaecumque fortuna tulerit ca-
 sum, hunc tu excelso atque elato animo perfer sapientissime.
 Flaminiuum tuum, uel nostrum potius, quod mihi commedan-
 dum non duxisti, id quidem & ipse facile passus est, & tu mea
 sententia recte auguratus. Neque enim ulla cuiusquam commē-
 datione illi apud me opus fuit, quae uel eximia sua uirtus,
 uel suauissimi mores atque singularis probitas mihi ita com-
 mēdet, ut neque chariorē eo neque cōiunctiorē hic plane ha-
 beam neminem. Certe nullum a me bene de eo merēdi tempus
 amittitur, quod ipsum hoc facio libentius, quod quotiescūque
 eum uideo (uideo autē nullo penē non die) expressissimam quā-
 dam animi corporisque tui imaginem mihi uideor intueri. Ti-
 bi autē quantum debeam, ipse mihi locuples sum testis. Sed de
 meis in eum officijs spero te iam, et malo ex aliorum uelex ipsi-
 us etiam literis cognoscere. Quod autē me ad aetatem nostram

¶ †

scriptis

scriptis meis illustrādā adhortaris: ego uero me abs te magnopere irrideri putarē, nisi ista tecū simplex & aperta animi tui altitudo, tū uero perspecta mihi iā pridē tua erga me beneuolētia ab omni eiusmodi illiberalitate uindicaret. Nā q̄ ego tandē sum? Sed nihil faciā inepte, nec cōmit tam ut me autore, quisquā de me male existimet. Tātū habeto, à me nō modo id nunc quidē nō agi, ut *etas nostra*, sed nec omnino ut nomē, de quo etiā me admonuisti, illustretur meum. Vides tu quoq; opinor, quo sint hodie loco Romanæ et artes et literæ: quas tātū abest ut studiosis sui aut honorificas esse, aut fructuosas putē, ut semper quidē fidē illæ, saepe etiā existimationē nostrā labefactēt. Quid in ijs igitur, inquires, operā tuā ponis omnē & industriā? dicā tibi, & uere mehercule dicam, sed ea lege, ut tibi hoc dictū arbitrere uni. Teneor incredibili earum uoluptate, atq; ea eius sane modi, ut etsi ipsas de re, de ualitudine, de dignitate etiā nostra plurimū in dies singulos detrahere sentiā, nō possim tamē, neq; adeo uelim, ulla omnino ratione ab illis abduci. Iā isthuc, mera est, inquires, insania. Mera prorsus, sed quæ me tamē interim omni istorū sapiētia magis delectet. Verū de his plura, cum ex te intellexero q̄ uacuo sis & parato ad has nugas accipiēdas animo. Vale.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

REdditæ mihi sunt hodie tuæ literæ, & cū ijs à Pont. Max. Luterianæ causæ cōmentarij, quod ad summi quidem Pontificatus rationem attinet, pleniores omnino illi, in eo autem in quo maxime urgemur, plane nudi & inanes. Nihil enim facile in ijs reperiās quod uel ad manium expiationem, uel ad lustricam uiuorum confessionem, uel ad innocentiae restitutionem, uel ad cætera quæ ille in disceptationem uocans multa miscet, quicquam pertineat

pertineat. Quin etiam ad maximi sacerdotij confirmatio-
 nem alia ibi ferè afferuntur nulla, nisi quæ in Pontificum
 libris, & in peruulgatis istis theologorū disputationibus
 iactantur. Ea autē esse eiusmodi omnia, ut cū per se infir-
 ma sint & imbecilla, tum uerò ab aduersarijs iadiu explo-
 sa, nec tu ipse quidē ignoras. Sic tamē dabimus operā, ut
 ne quis à nobis boni ciuis officiū recte desideret: quāquā
 hac in re, nouo quodā & adhuc inaudito molestiæ gene-
 re distrahor, qui non possum, neq; istorū quorū et probo
 & scripturus sum causam, ita laudare mores, neq; illorū
 quorū odi parteis & improbo cōsilia, uitā quoq; magno
 pere dānare. Quid enim illis præter causam deest? quid no-
 bis præter ius à maioribus traditum superest? Pro eo tamē
 iure, quod ego plane diuinū esse mihi persuadeo, nobis nō
 modo stylo, uerū etiā, si res cogat, pilo & hasta dimican-
 dum esse cēseo. Sic igitur ad scribendū descēdo, ut omneis
 facile bonos intellecturos sperē, me nullis in hūc sensum
 neq; beneficijs esse allectū, neq; cuiusquā iniurijs cōpul-
 sum. Tametsi mi Bembe iam nūc animo perspicio, ut neq;
 istis pugnādi cupidis, ullo sim modo satisfācturus: ardētius
 enim me (scio) et cōtumeliosius uellēt scribere: neq; ab ijs
 quorū potissimū salus agitur, ullā omnino gratiā relatu-
 rus: neq; enim me sua unquā causa huc descēdisse, sed tēpo-
 ribus seruire uoluisse existimabūt. Verū hoc deus uiderit.
 Ego enim q̄ quā personā sustineā nō ignoro, cū Christia-
 ni hoīs officio functurū me cōfido, tū uerò quicūq; fuerit
 exitus cōsiliorū meorū cōsciētia mea sustētabo. Quòd me
 in Patauinū tuū nō inuitas, facile patior. Nec enim fortas-
 se tibi istic satis est tecti, & quædā etiā hic à nobis per-
 poliūtur opera iam olim instituta: sed tamē te propediem
 uidebo. Vale. Ex urbe Patauio, prid. Calend. Quintil.

M J Christ

CHRIST. LONG. FLAMINIO

TOMAROTIO S.

Breuitate literarū, qua mihi tecum per te uti licet, eò nunc utor libentius, quòd nihil eiusmodi possim ad te scribere, quale & tu expectabas, et ego mehercule optarē. Nam cū mihi *δυσωπία* illa mea liberum nihil adhuc reliquit, tum uerò hominē tam grauitè aegrotatē offendi, ut mandata tua ei exponere alienum putarim, præsertim cū de angustijs eius ex Grimoaldo nostro aliquid odoratus essem, et mihi in sermone iniecisset, nihil esse quod uel ipse hoc tempore à Leone expectarem, quē quidē tanta pecuniarū angustia premi cōstaret, ut ne suis quidē parceret, & pōtificatui iā olim cōsecrata prædia prosciberet, & factū argētū omne aurūq; in stipendiū militare iā signasset. Itaq; mihi limacū ritu, meo uictitādū esse succo uides: tibi uerò polyporū modo brachia tua circūrodenda, atq; ideo nisi te deus aliquis respexerit, plane deuorāda. Non sunt hæc ridenda omnino quæ studijs & ocio nostro tam sunt inimica: sed nosti ingenium meū, qui malim omnia ridere quàm flere. Vale. Venetijs, v. i. Calend. Octob.

CHRIST. LON. STEP. SAULIO S.

Legit mihi Nicolaus Leonicus literas à te sibi nuper nussas, neq; tam, opinor, eò legit ut quam tu istic rerū tuarum rationē instituisset, inde fierē certior: id enim paucis omnino uerbis ipse cōmodius exposuisset, quàm ut ex ijs, quantum priscae ac germanæ illius eloquentiæ studio profecisset, cognoscerē. Ac mihi profecto genus earū tum quidem eiusmodi uisum est, ut quanquā te ista tum natura, tum industria præditum nihil nō facile cōsecuturum speraram, uinceres tamen expectationem meam: simul & Leonico ipsi subinuerē, quem tanta scriptorum tuorum
elegant

elegantia beares : tibi uerò tacitus succenserem, qui nihil ad me prorsus scriberes, hominem (ut cætera omittantur) tibi uel studiorum societate coniunctissimum, uel multis etiam & magnis de causis amicissimū: dissimulabam tamē dolens, expectabamq; ut de maturo tuo ad nos reditu aliquid tandem ascriberes: cum ecce in extremo earum turbo, quo repente in uenientem annum reiecti sumus. Quid queris? ex re, nisi te facerem plurimi, haud ita magna magnum (mibi crede) accepi dolorem: qui & Leoniciū elatū uiderem, & me nō solum literarū tuarum fructu orbatū, uerum etiam, qua me una adhuc sustentarem, aduentu tui spe plane destitutū perspicerem. Itaq; tibi has statim, dolenter quidem, sed amanter scriptas, misi, ut quando mihi suauissimæ tuæ consuetudinis usu tandiu carendū esset, saltem literarū tuarum iucunditate desiderium nostrū lenires, atq; adeo nonnihil ascriberes, quo nos tibi adhuc curæ esse communibus amicis fidem facere possemus. Quòd enim à discessu tuo & ipse statim ad regiū hunc adulescentem me cōtuli, & tu ad me nisi semel, & breuiter, & nulla tuæ erga me uoluntatis significatione, idq; sæpius à me prouocatus, scripsisti, adduxit ea scilicet res in hanc opinionē certos homines, ut te mihi immutatū esse suspicarentur. Ego qui te ex animo meo metior, & à me amicitie nostræ fidē sancte cultam esse mihi sum cōsciū, nō quidē istorū sermonibus omnino cōmoueor: sed admonendū tamen te puto, ut aliquid des hominū opinioni: neq; cōmissum uelis, ut taciturnitas tua in eam quā minime decet partem à nonnullis interpretari possit. Hoc si feceris, & constantie tuæ cōsuleris, & mihi certe gratissimum feceris: qui non modo abs te amari, uerum etiam tuum erga me amorem omnibus notum atq; testatum esse cupiam. Vale.

Ex urbe

Ex urbe Patauio, x i. Calend. Nouemb.

CHRIST. LONG. M. ANTONIO
FLAMINIO S.

Accipio tuam de intermissione literarū excusationē: sed ea demum lege, ut me tibi eodem nomine purgatum esse uelis. Neq; enim ulla negligētia mihi officio defuisse uideor, qui cum quod scriberē nihil plane haberem, tum uerò uel te, uel à te aliquid, unde mihi scribendi argumentum nasceretur, in dies singulos expectarē. Quòd autem me iniurias tuas ambitiose magis quàm uere doluisse existimas, in eo certe grauē amicitiae nostrae facis iniuriā. Nihil est in me uanū, neq; esse debet, praesertim cum ad te scribo, quē omnium cogitationū mearū, non solū actionū participē esse semper uolui. Sed de ista tua suspitione malo tecū coram exostulare: tantū interim habeto, eū esse me, qui et amicorū iniurias nihilo ferā leuius quàm meas: & me cuiquā uenditare neq; sciam, neq; si sciam omnino uelim, & ad quoscunq; scribā, cū ijs plebeio sermone nō libenter agam. Quòd ais uereri te, ne uobis istic hyemare necesse sit, ego uero id Stephano nostro decretū iam esse intelligo, si quidem uera sunt quae de Leonico & de Fulvio hic audio. Ac profecto tuti ad nos itineris ratio, hoc quidē tempore nulla iniri potest, obseſis trium exercitūū castris cis Padum uijs omnibus, nec ipsa sanē Aemilia ab ardore belli etiā nunc uacua. Quare eodē quò tu me, ipse te nunc scilicet uoco: ut quādo amicitiae nostrae fructus praesentes percipere nō possumus, ad leniendum utriusq; nostrū absentis desiderii, bono literarū utamur. Et quoniam nō semper scriptione dignae res nobis occurrent: tu si nihil erit aliud, uel de ratione studiorum ad me tuorum scribito: idem enim ego facturus sum, si modo in eo genere offi

re officium meum non aspernabere: non aspernari autem illud mihi uidebere, si tu eiusmodi aliquid prior mihi miseris. Sed hoc fuerit tui consilij. Illud equidem interea nesci re te nolim, scriptam esse à me eã causam, quã ut susciperem, crebris me ab urbe Roma nũcijs urgeri, tibi aliquando significauit. In ea (si quæris) eiusmodi P. Bembo & Andree Naugerio uisi sumus, ut eas à nobis res non modo Latinis literis complexas esse iudicarent, quod ipsum ne fieri non posset, multum certe uerebamur: sed noua etiam quadam tum rerum argumentorumq; uirtutum uerò dicendi ratione ita illustratas atq; ornatas, ut me unum omnium & in arcẽ Luterianæ causæ inuasisse affirmarent, et theologiam ipsam ex scholis in concionem & forensam aciem eduxisse. Plus omnino illi mihi tribuunt, quàm uel industria nostra mereatur, uel ego quidem ipse agnoscam. Venit enim mihi quoq; in mentem suspicari, testimonium illud plus habuisse cohortationis ad speratam uirtutẽ, quàm ueræ & plenæ laudis ad præsentẽ gloriam: sed tamen facere nõ possum mi Flamini, quin & tali tantorum uirorum siue iudicio, siue consilio delecter, & quod ex eo delectationis p̄cepi, id ad te per literas quoquo modo deferã, quẽ quasi alterum me, ac fortunarũ mearum omnium socium esse uolui. Salutem Do. Saulio & Hectori nostro. Vale.
Ex urbe Patauio, decimo Calend. Nouemb.

CHRIST. LONG. THOMAE
LINACRO S.

Pergratũ mihi fuit munusculũ tuũ: quod quasi quoddam coniunctionis atq; amicitie nostræ monumentũ Reginaldus Polus hodie mihi reddidit: sed quo nihil facile, ad eã quidẽ rem, opus fuisse iudico. ego enim qui ceteros præsertim amicos homines ex natura mea soleo fingere:

eam

eam quam ipse tibi absens præstarem memoriam atq; benevolentiam, abs te mihi præstari nõ dubitabã. Quòd si tuæ erga me uoluntatis pignus aliquod apud me esse uolebas, qui tam multa in ipsa Britãnia anno superiore dedisses, misisses potius literarũ aliquid, quæ nobis cũ omnibus uiriolis & anulis iucundiores certe fuissent, tum uerò certius de tuo in me animo uberiusq; testimonium attulissent. Nunc autem misisti, αἰδομένον quidem illud πῶς ἄτε, sed quo neq; tu homo philosophus plane abundas, neque ego magnopere capior: literas non misisti, quas & tibi conscribere fuit facilimũ, & mihi legere longe iucundissimũ, Atq; ut intelligasea me sentire quæ scribã, ego uerò cõtrã ad te mitto pro anulo epistolã, simul & defensionum nostrarum libellum nunc primum ex sententia nostra editũ: de quo si tu ad me quid sentias, libere perscripseris, erit id mihi nihilo minus, quàm ipsum munus tuum gratum atq; acceptum. Vale. Ex urbe Patauio, No. Maij.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO
GRIMOALDO S.

CUM iam sextum diem literas tuas expectassem, calamumq; sumpsissem, ut te ad promissorũ exolutionem inuitarẽ, redditæ mihi sunt epistolæ à te duæ, officij scilicet & rerum nouarũ plenæ. Gallos eam accepisse cladem & doleo, & mehercule etiam letor. Doleo, quòd eius turmæ fortissimũ quemq; cecidisse reor, & inter eos Montanum Gronium, hominem mihi nõ solum uetusta necessitudine, sed etiam quadam literarum societate coniunctissimum. Lator, quòd haud ita magna mercede iã didicerint, non esse temere oppugnanda hostium castra, præsertim loci natura & hominũ ingenio munitissima. Itaq; Heluetiorum probo consilium & Venetorum, qui se Gallo socios

cios ad eam oppugnationem adiungere noluerint. Sedu-
 nensis antistitis copias esse collectitias mihi facile persua-
 deo: pugnaturas autē aduersus Gallos, & decē esse nulliū
 numero, nō item. Qua enim aut fiducia aut etiā spe Gallus
 eodē se loco contineret, nisi se uel numero parem, uel illos
 cōtra ciuitatis suæ decretum ciuesq; suos minime pugna-
 tuos esse certo sciret? Mediolanū præsidio tū externo,
 tum domestico firmatum esse audieram. Carolum Cæsa-
 rem & Franciscum regem signa collaturos minime pu-
 tarā. De eiusdem Cæsaris angustijs iam olim explora-
 tum habebamus. De Grolerio gratum fecisti: utq; in eo
 quemadmodum cœpisti, diligentiam tuam mihi præstes,
 te etiam atq; etiam rogo. Nam ut nummaria res nostra
 tibi curæ sit, te ne admonēdum quidē puto. De Bembi no-
 stri ualetudine aliquid scribes, nonnihil item de mira ista
 proluuie, qua & forum Martianum & urbem penē totā
 aquis obrutam esse audio. Hic certe flumina alueos suos
 egressa agros totos inundarūt: ac propediem futurū spe-
 ratur, ut cum asiduis hymbribus, tum ipso anni tempore
 domita utrarunq; partium pertinacia, exercitus aut dimit-
 tantur, aut in hyberna certe deducantur. Tu cui literas
 tuas des, posthac uideto: proximas enim, si quidem illis
 diem recte ascripsisti, longiore multo quā par erat in-
 teruallo accepi. Quod ad me attinet, studeo quidē ut cum
 maxime: sed nunquā neq; mihi pituita molestior fuit, nec
 astricta alius plus negotij exhibuit, credo quòd te auto-
 re, ac duce abstemius esse cœperim: quanquā id nō tam ea
 causa, quā uel temporis intemperie, uel puteanæ aquæ
 cruditate accidisse arbitror, quare uereor ad uinum mihi
 redeundū ut sit, aut pluuia certe decocta ue utendū. Vale.
 Ex urbe Patauio, ad i. x. Calend. Nouemb.

Christ

CHRIST. LONG. OCTAVIANO
GRIMOALDO S.

EX ijs literis quas à te heri & hodie accepi, cognoui
id scilicet quod cōiectura quadā ductus futurū prædi-
xeram. Nō igitur descendet cis Padum in aciem aduersus
Gallos Heluetius, sed neq; Parmam (nisi me fallit opinio)
circumfedeat. In Ferrarienses, opinor, tota belli moles uer-
tetur: nec tamen quid illic, hoc quidem tempore, spei istis
ostendatur, facile dispicio: contraq; omnia ipsis infesta ui-
deo, paludes, flumina, hyemē, urbē deniq; ipsam cum sua
sponte munitissimā atq; copiosissimā, tum uerò omni bel-
lico apparatu instructissimā. Addo ducē uigilantissimum,
& rei militaris scientissimū: aperta Gallorū auxilia, occul-
ta Venetorū subsidia: quos ipsos quiduis potius quàm ut
ea urbs in Pontificis potestātē deueniat, perpeffuros esse
mihi persuadeo. Quòd ut tam magnis copijs obsideri Fer-
raria possit, trahatur tamē obsidio necesse est, idq; alienis-
simo anni tēpore: nā ab oppugnatione, infelix ad Parmā
conatuū exitus eos deterrebit. Sed unde interea in tantis
Cæsaris Pōtificisq; angustijs, tot legionibus, tanto equita-
tui, stipendium redditum iri putas? Dilabetur, mihi crede,
miles Italicus partim hyemis difficultatibus uictus, partim
nō persoluto stipendio iratus: Heluetius autem uel ad Gal-
los transibit, uel etiam ducibus suis manus afferet. Nosti
eius gentis insolentiā, maxime si pecunia qua deliniatur,
præsto nō sit. Omnino eorū aduētum Pōtificis Cæsarisq;
exercitui exitio tandem futurū arbitror: grauem quidem
certe iam nunc esse non dubito, cum & duorum mensium
stipendia sibi representari postulent, & se Gallorum re-
bus hosteis fore pernegent. Atque hæc quidem de ceterio-
re Gallia: nam quòd in ulteriore omnia Francisco Regi
secunda

secunda, Carolo Cæsari aduersa esse narras, sunt eadē hic quoq; nobis audita, sed fama obscuriore: nec enim quæ oppida Gallus in potestatem redegerit, quas'ue Germaniæ prouincias inuaserit, huc affertur: tantum ferro & flamma ab eo omnia longe lateq; uastari: ciuitates partim sponte, partim coactas deditionem passim facere. Eadem est nimirum Hispaniensis belli ratio. Nam ibi quoq; accisas esse Cæsaris res, captamq; à Gallis Pompelonam cum tota Vasconum regione & Cantabria, sed nec ubi, nec quo euentu pugnatum, aut etiam an omnino pugnatum sit, adhuc intelligo. tu si me amas, ut certe amas, ista exquires, & facies me *κατὰ λεπτόν* de singulis rebus certiozem. Vix enim dici potest, quàm mihi iucundum sit eiusmodi spectaculū, in quo sine ullo nostro periculo, tam uarios tot stultorum Regum casus, tot populorum insanias contemplari liceat. Cogita Nauarræ regnum abhinc mensem tertium nullo à Gallis negotio captum, idem paulò post ab Hispanis receptum, idem nunc iterum Gallorum teneri imperio. Cogita totidē antè mensibus pressos in Aquitania Gallos ab Hispanis, in Belgarum finibus à Germanis, in Italia à Thuscis, Appulis, Siculis, & ab ijs etiam ipsis quibus imperarent, Insubribus. Rursus propone tibi eosdem Gallos nūc lōge summotis hostibus depopulari intimā Hispaniā, uexare Germaniā, imminere Hetruriæ & Appuliæ, fidelissimis amicissimisq; uti socijs, et delectu prouinciali niti. Hæc cū integro ubiq; adhuc bello spectare liceat, an nō magnos, et quasi gladiatorios quosdā à fortuna nobis edi ludos iudices? Verum ut ad coniunctiora mihi ueniam, De ualetudine nostra disputas tu quidē diligenter & mehercule peramanter, sed nondū tibi tamen assentior. quanquā enim à summis medicis, destillationi accommodatū esse aquæ usum

traditum scio, non semper tamen eius potum probandum existimo, præsertim in ea quæ me adhuc exercuit, grauedine. Nam cum crassiore pituita nares obstruantur, extenuãdam illam omni ratione censeo, idq; potissimum uino, eoq; meraco & copiosiore: quod sua uicũ intestinum calorem excitare potest, tum uero pituitam ipsam tenuiorem reddere. Sin uero aut in fauces, aut in pulmonẽ destillet humor, nescio an tum frigidam dare conueniat: ea certe & caput perfundere, & os subinde fouere nõ inutile arbitror. Hæc est enim frigoris natura, ut quod fluxũ sit, eius uicogatur atq; concreascit. Sed hæc huius non sunt loci. Sic tamẽ habeto, depulsum esse statim à me repetito uini usu morbũ, sed nõ item solutã aluum: cui tamen malo nihilominus me debimur, si Corinthiã uuã passam saccaro accurate cõditã mihi miseris. Cõfirmata autem plane ualetudine uel ad aquam redibimus, uel multo quã antè dilutiore uino utemur. Salutẽ Anto. Marcilio: qui cur in medio mari Vulcannũ iratũ timeat, Neptunum sibi proprium fore putet, non satis perspicio. Vale. Ex urbe Patauiio, Prid. Cal. Nouẽb.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO
GRIMOALDO S.

Consumpsi hesternum diem fere totum cum Fr. Chægregato, uiro, qui nec à literis nostris abhorreat, & multis magnisq; de rebus à Pont. Maximo ad Cæsarem sæpe legatus sit. Is cũ mihi multa de Cæsaris imperij magnitudine atque opibus narrasset, ostendit ad extremum monstrificas quasdam rerum species, quas ab Indorũ regibus ad Cæsarem missas, atq; sibi ab eodem Cæsare donatas esse affirmaret. Eæ magna ex parte gemmæ quædam ampliores fuerunt, tam confusis metallorum generibus, ut neque discretum quicquam in eis appareret, & multarum etiã
ani

animantium simulachra exprimeret, eaq; non tam fortuito linearum colorumq; concursu quam ipsa extantis materia mole confirmata. In ijs erant anatum rostra, Gallicorum canum capita, pauonũ p̄næ, atque alia id genus pleraq;. Verum omnium admirationem facile uicit, eius quæ apud Indos religiosissime colitur, Furia persona, non natiua quidem illa, sed hominum ingenio preciose & affabre deformata. Audisti enim puto, nura ijs gentibus superstitione esse persuasum, Deum & Furiam sic mundi imperium inter se initio diuisisse, ut ille cœlitibus, hæc inferis et manibus ius diceret; atque ita fieri, ut dum hanc unam sibi placatam trepido metu cupiant, eam omni etiã diuini cultus honore prosequantur. Ligna igitur eius est persona, sed cui tenuissimum uerniculati operis emblema ita indutum sit, ut penicillo depicta, non gemmeis tessellis ornata uideatur. Mentum superiusq; & inferius labrum Cyanei lapilli segmentis enitent. Nasus, genæ, mala, buccæ saphiri micis splendent. Supercilia à fronte tenui ex iaspide tenia distinguuntur. Frontem latior è smaragdo fascia præcingit, quæ secundum aures leuiter demissa ad mentũ usq; utrinque porrigitur. Superiora rutilo iaspidis nitore colustrantur. Os hians dentes ostentat quatuor, latos, continuos, candidos, ac item duos, qui rictum hinc atq; hinc claudant, exertos, nec aprugnis absimiles. Eburnei quoque oculorum orbis, ex electro ruffa fenestrantur pupilla, speculi uim tam absolutam reddente illa, ut totam hominis imaginem exprimat atque repræsentet. Quæ ad superciliorum & nasi commissuras subsidet lacuna, ea uero eburneola bulla expletur. Tempora autem ijsdem quibus oculi, electrinis speculis illustrantur, sed teretibus ijs, non orbiculatis. Auriculæ pro personæ modo grandiores,

ex iaspide effulgent. Omnino res uisenda quidem illa, sed structura potius & opum magnitudine quam ulla liberalis faciei dignitate. Mihi quidem ut primum eius spectanda potestas facta est, Furiam uidere sum uisus, aspectu barbaro, tetram & horridam, ore hianti, exertis utrinque dentibus, colore partim caeruleo, partim uiridi, partim rutilo: nec eo tamē usq; satis florido, sed uel austero, uel diluto, uel pingui, uel etiam, quod umbrarum concursu euenit, obscure & ingrato. Vale. Scripserā iā: ecce tibi rumor, Gallos à Mediolanensibus in urbē receptos esse, nec eo contentos ciueis, Caesariana quoq; illinc expulsa factione, constituisse cum Gallis omnia circūsessionis incommoda perpeti. Si uerum, ducetur hyeme tota bellum, & quā sperabā diutius istorū insania fruemur. Verum metuo ne repentina illa Mediolanensium beneuolētiæ ostētiō Gallis magno tandem constet. Ex urbe Patauiō, xii. Cal. Decemb. Obsignata iam epistola, reddita mihi sunt tuæ literæ, quibus ad superiores meas binas diligenter & peramanter rescribis, ac simul ut te de mea ualetudine certiorē faciam, petis. Est ergo apud nos, ut te cupere uideo: idq; uuæ passæ tuæ acceptū refero. Tu etiam cura ut ualeas, & quam cæteris in rebus prudētiam adhibes, hāc in depellendis istis capitis doloribus adhibe. Excusationem tuam de literarū intermissione accipio: nam altera minime necessaria fuit: nec enim præter aptiorem firmioremq; in ea re capsulam quicquam desiderauī. Vale.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO
GRIMOALDO S.

Accepi heri munusculum tuum, & cum eo literas, ex quibus te mihi alteras misisse cognoui, quæ quidē ad me nondū sunt allatæ. Animum tuū circa ualetudinis meæ curam,

curam, non ignotum quidē illum mihi, sed tamē dulcem & optatum, perspexi etiā in eo, quōd uuam non modo accurate conditam, sed cuius te nihil admonuerā, prius etiā uino diligēter elotam ad me miseris. Res mihi plane grata, ut cuius uim præsenti remedio sim hodie expertus. neq; enim antea licuit. Quare & illa & cōsilijs tuis posthac utemur libētius: simul & ut nos memores gratosq; aliquando intelligas, operam dabimus. Quōd autē legatus iste omnia tū in Hispania, tum in Germania commodiora esse affirmat, quā ut hic erat nunciatū, est id omnino iucundum nobis: sed memēto hominē & Hispanum esse, & à Cæsare istuc missum, ut etiā si mētiatur, ratio officij illi constare sui possit. Nam eorū quæ ad te nudiustertius de induciarū conditionibus scripsi, luculētos habeo autores. Ex illorū enim, quos Veneti in Gallia missos ad Reges, atq; in Britannia legatos habent, literis conscripsi. De citerioris Gallie rebus mirum hic silentium: tu siquid habes, facies sciam. Vale. Ex urbe Patauio, Id. Nouembr.

CHRIST. LONG. FR. CHAE
REGATO S.

REddita mihi sunt hodie tuæ literæ, & cum ijs itē epistolæ duæ, quarū alteram ad te Erasmus Roterodamus, alteram ad Car. Cæsarem Emanuel Rex Lusitanorū dedisset. ex tuis duplicem cepi uoluptatē: quōd & significationem tuæ erga me uolūtatis haberēt non obscurā, et id scribēdi genus nobis exprimerēt, quod haud scio an tui ordinis alius quisquam sit adhuc consecutus, mihi quidē certe ita probatur, ut nullū facile magis. Omnino puræ sunt, faciles, ac summa elegantia præditæ: quam quidem tibi in isto scribendi impetu constare sum admiratus. Sed hoc scilicet naturæ debes tuæ ab omni liberali doctrina instr-

x 3 etissi

Etissimæ: quæ ipsa ut ad dicendum, sic etiam ad cogitationes suas scriptis eleganter commendandas est aptissima. Ex Erasmi epistola cognoui, primum id quod mihi dubium nunquam fuit, esse illum optimo erga Pont. Maximum & amplissimum collegium animo. Deinde, quod ab hominis ingenio non abhorreat, tanti te ab eo fieri, quanti literarum studiosi omnes facere te debeamus. Emanuclis Regis literæ, nihil non plane regium, & Lusitana illa pietate dignum mihi polliceri atq; etiam spirare sunt uisæ. uelim quam ille grauius & religiose Carolum nostrum ad coërcendos Marti. Luteri conatus est cohortatus, tam bona & constanti fide in opprimendo religionis hoste Cæsar Pont. Max. auctoritatem ac uires suas præstet. De citerioris Gallia rebus noui nihil penè quod ad te pro certo scribam, habeo. Galli se oppido etiam nunc continent. Exercitus Pontificis ad septimum ab urbe lapidem castra posuit. Gallus spem omnem in delectu prouinciali habere dicitur: neque tamen eiusce rei causam ullam sanè reperio, qui sciam Insubrum & reliquorum sociorum auxilia propter acerbitatem atque Gallicæ dominationis iniurias, non esse aut ita magna, ut eis præsidio esse possint: aut ita firma & fida, ut ijs quicquam temere sit committendum. Sed hoc ipsi uiderint. Audio duodecim illas, quæ in agro Mantuano consedissent, Heluetiorum cohortes, aliquando tandem ut cum Gallis manus conserere uellent, persuasas, Parmam, aut certe Placentiam uersus iter fecisse, ibiq; illis omnia Aemiliæ Flaminiæq; præsidia præsto affore. Contrà non desunt, qui affirmant, Heluetios omnes, qui quidem Pontificis copias trans Abduam secuti essent, dilabi, ac sese domum recipere. Tu siquid exploratius uel ex castris, uel ab urbe, uel etiam aliunde habes, fac, amabo te, sciam, Vale. Ex urbe

Pata

Patauio, XI. Calend. Decembr.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO
GRIMOALDO S.

Est omnino quemadmodum scribis : fugerunt turpiter Galli, amissis penè impedimentis omnibus, amissis magna ex parte tormentis, sed multo mehercule turpius sociorum perfidia sunt prodi. Fidem in ijs nullam fuisse, in quibus esse debuit maxima, & quibus Galli confiderent maxime, literæ quoque tuæ declarant. Ita non tam Galli, quos tu accusas, quàm fides ipsa & æquitas in fugam actæ sunt. Neque uero hæc eò dico, quasi Gallos ab omni errore uindicare uelim, quos cum semper flagitiose imparatos hic uidi, tum etiam stulta quadam arrogantia præditos cognoui, qui à se unius semiplenæ legionis, & mille equitum præsidio, contra penè totius Italiæ consensum, uniuersæ certe Hispaniæ & Germaniæ conspirationem, prouinciam retineri posse confiderent : sed ne eos sua ignauia Mediolano pulsos esse arbitrere, hæc nunc disputo. A quibus nec illud omnino commissum esse oportuit, ut alieni potius auxiliij spe, quàm copiarum suarum numero & uirtute niterentur. Nam quòd ascribis ob sumptum de Christiano Palauicino, & Fœder. Bonromæo supplicium, alienatum à Gallis populum ad hostes defecisse : possit in eo quoque fortasse Gallorum reprehendi consilium, sed occasio (mihi crede) illa fuit defectionis, non causa. Ex composito acta sunt omnia, & repentina illa studij simulatio ad opprimendos improuiso mali Gallos nuper colligebatur. Ac Cæsarianos quidem illorum cædem spectasse puto: Pötificem uero eò rem sensim perduci uoluisse, ut consternati fugere potius congerentur, quàm dimicando aut uincere aut uinci. Ne

me hic oblitum putes spectaculi nostri: fruor illo, et si non magna cū uoluptate, fruor tamē etiam, cum ij cadunt, quibus maxime faueo. Doleo tantum id nobis hac hyeme eripi, & trans Alpeis totum transferri: sed non transferetur profecto, si quidem uera sunt, quæ huc afferuntur. Audio enim Gallum prorsus hominem cecidisse nullum, fuga sibi strenue sanè consuluisse omnes, etiam militem uelocitate equitem æquasse. Lautrecū & fratrem cum equitibus quadringentis & cohortibus octo iam Bergomi esse. Valerianum Cremae cum quatuor equitum turmis, alios alio, sed in pacatum tamen omnes incolumes sese recepisse. Firmiter teneri praesidio Cremonam, firmiore Parmam, magnā cogi Ligurum, magnam Gabienorum & Forouibiesium manum, maxima aduentare ex ipsa ulteriore Gallia auxilia. Alphonsum Ferrariensem omni bellico apparatu instructissimum Gallis suppetias ferre: denique Venetos ipsos ad eas, quas sub signis habent copias, duas conscribere legiones, leuis autem armaturæ equites mille qui ex Epiro recens uenerant, Gallis subsidio iam misisse. Ni falsa sunt hæc, & tantū uictis superest uel animi uel consilij, ut Agathoclis & Scipionis exemplo, aliena, cum sua tueri nō possint, audeant inuadere: non modo cum Gallis in Italia debellatum non est, uerum etiam periculum, ne Tusci & Apuli pro focis & aris propediem pugnare cogantur. Ad superiores meas literas quid rescripturus sis, expecto: sed multo magis de rebus transalpinis aliquid, et quidnam uictores uictosque consilij in Italia capturos ipse conijcias. Vale. Ex urbe Patauio, v i i. Calend. Decembr.

CHRI

CHRISTOPHORI

LONGOLII EPISTO-

LARVM LIB. III.

CHRIST. LONG. IAC. SADOLETO

EPISCOPO S.

NON iccirco breuius, quàm consuetudo mea ferat, tecum nūc ago, quin ualde multa habeam quæ abs te sciri diligēterq; curari mea plurimum interfit: sed quia cum mihi uideor nactus hominē qui illa ad te multo commodius perlaturus sit, quàm ipse ullis literis tibi explicare queam. Itaq; cum literarū mearum ignosces breuitati, præsertim cū tam lōgo interuallo scribā: tum uero quæ M. Caballus noster ad te mādata mea detulerit, ea sic tibi erūt curæ, ut & summa mea erga te obseruātia, & singularis tua in me beneuolētia, hoc tēpore postulat. Scis quarū tu me ad rerū laudē semper excitaris, scis quo consilio huc ipse me contulerim: nec de eo, opinor, etiā dubitas, quin dies ac noctes hoc unum hic adhuc egerim, ut quam tua prædicatione de me concitasti expectationē, hanc ego tueri ac sustinere aliquando possem. Atqui nūc periculum est mi Sadolete, ne tantus studiorum ardor in ipso conatu, uel in ipso etiā processu plane extinguatur. Quod ne fiat, etsi in alterius potestate id est positum, quia tamē apud illum, penes quem iam sunt omnia, multū autoritas tua ponderis habitura est, da, quaeso operam, ut is etiam atq; etiam intelligat, esse præcipuam quodammodo meam istis in angustijs causam, qui nec magnum quiddam ab eo qui rerū potiatur, postulem, & is postulem qui fidem eius secutus, Italiam patriæ, & propinquis, & fortunis illis omnibus

x s antepo